

Endo

Rog pe Maestrul
să-mi răspundă la
întrebarea :

Mi-am găsit
calea ?

Gabriela Tudor

1957 – 2009

Hotărăște-te ce-ți dorești, crede că poți dobândi acel lucru, crede că îl meriți, crede că toate acestea sunt posibile pentru tine, apoi închide ochii în fiecare zi câteva minute și vizualizează că ai ce îți dorești, simțind exact ce ai simți dacă l-ai avea, apoi ieși din asta și focalizează-te pe ceea ce te mulțumește deja (pentru care ești grăteful), bucură-te pentru toate și transmite dorința ta Universului.

Prends conscience de ce que tu désires, crois que tu peux obtenir cette chose, crois que tu la mérites, crois que tout cela est possible pour toi. Ensuite ferme tes yeux quelques minutes et imagine que tu as ce que tu désires, en essayant de ressentir exactement ce que tu ressentirais si tu avais cette chose; ensuite sors-en et concentre-toi sur ce qui te contente déjà (ce pourquoi tu es grăteful), réjouis-toi de tout et transmets ton désir à l'Univers.

Make up your mind on what you want, believe you can get it, believe you deserve it, believe all these are achievable for you, then close your eyes every day for a few minutes and visualize what you want, feeling exactly what you would feel if you would have it, then get out of this and focus on what you are already grăteful for, enjoy everything and transmit your wish to the Universe.

(Gabriela Tudor, Paris, 2008).

BIOGRAFIE

Gabriela Tudor se naște la maternitatea din Ploiești, sâmbătă 20 iulie 1957 • Primii ani de viață îi petrece la Drobeta Turnu Severin • Începând cu 1959 se mută cu părinții Paulina și Constantin Tudor la Craiova • În 1964, începe cursurile primare la Craiova, la Colegiul Național „Nicolae Bălcescu”, pe care le continuă din 1966 la Școala Generală nr. 50 din București • În același an, la îndrumarea părinților începe să studieze în particular limba franceză și engleză • În 1968, familia Tudor se întoarce la Craiova, unde Gabriela continuă studiile la Liceul „Elena Cuza” • În 1969, la vârsta de 12 ani, face prima sa vizită în străinătate la Praga • Se mută din nou la București în 1972 unde își continuă studiile liceale la Liceul Teoretic nr. 36, cu predare în limba franceză • În 1973 pleacă într-o tabără de elevi la Dubrovnic iar în 1974 participă la o tabără de tineret organizată prin U.T.C. la Berlin • Spre finalul studiilor liceale cochetează, pentru o perioadă scurtă, cu artele frumoase și arhitectura • În 1976 devine studentă la Academia de Studii Economice, Facultatea de Comerț, specializarea Relații Economice Internaționale • Pe perioada facultății, este ghid ONT și însoțește grupuri de turiști străini • Se căsătorește în 1978 la vârsta de 20 ani cu un coleg de facultate • Absolvă în 1980 cu rezultate foarte bune • Primește repartizare la București la Uzina de Pompe „Aversa” unde se angajează în data de 11 iulie 1980, ca economist, la Departamentul de Export • Pe 4 aprilie 1983 îl naște pe Vlad • Din 15 octombrie 1984 se angajează la Agenția Română de Impresariat Artistic din București unde se ocupă de impresarierea în străinătate a artiștilor români • Prima sa întâlnire cu dansul are loc în 1988 când pleacă în turneu în Germania cu echipa Teatrului de Balet „Oleg Danovschi” • În 1989 se ocupă de castingul filmului „Tineretți frânțe”, regia Maria Marić, realizat de Televiziunea din Novi Sad • Imediat după Revoluție, în aprilie 1990, Gabriela se alătură noii echipe create de Ion Caramitru și începe să lucreze în cadrul Uniunii Teatrale din România (UNITER) în calitate de Director Relații Internaționale • Proiectele la care colaborează în cadrul UNITER sunt „Printemps de la Liberté”, Stagiul Profesioniștilor de la Avignon, Teatrul Franco-Român, vizita lui Peter Brook la București, „La Danse en Voyage” • Vizitează pentru prima dată Parisul cu ocazia turneului spectacolului „O trilogie antică”, regia Andrei Șerban, oraș de care va rămâne îndrăgostită toată viață • În 1991 este selecționată să facă un stagiu în management cultural cu echipa Festivalului Internațional de teatru LIFT din Londra și a festivalului orasului Sheffield în

cadrul proiectului „Seeding A Network” • Este membră fondatoare și manager al „Teatrului Inoportun” pe care-l crează împreună cu Marian Popescu și Horia Gârbea în 1991 • Divorțează în 1991 • În vara anului 1992 participă la cursul „Raising sponsorship in the Arts” organizat de Amsterdam Summer University, condus de Neil Wallace și Robert Palmer • În toamna anului 1992, Ministerul Culturii și al Comunicațiilor din Franța îi oferă o bursă de 2 luni „Courant d’Est” la Paris și Strasbourg • La întoarcerea din Franța, în luna decembrie 1992, se alătură Corinei Șuteu în lansarea primului teatru de proiecte din România – „Theatrum Mundi” - unde lucrează până la începutul anului 1995 • În calitate de coordonator de proiecte al acestui nou teatru se ocupă de realizarea mai multor producții teatrale, spectacole de muzică rock, mese rotunde etc. • În anul 1993 începe colaborarea cu dansatorii Florin Fieroiu, Mihai Mihalcea și Cosmin Manolescu în cadrul spectacolului franco-român „Le Grand Jeu”, coregrafia Christian Trouillas • În același an vizitează pentru prima dată Statele Unite ale Americii – New York și Washington D.C. - unde participă la conferința anuală a rețelei „Association of Performing Arts Presenters” • În 1994 participă împreună cu echipa „Theatrum Mundi” la un stagiu de dezvoltare profesională oferit de Centrul Coregrafic din Angers • Tot în același an, se ocupă de premiera primului spectacol realizat de Grupul „Marginalii” - „Despre fluturi fără aripi” - coregrafia Mihai Mihalcea și Cosmin Manolescu, și de prezentarea lui la Oldenburg • În perioada 1993 -1995 colaborează cu Institutul Francez din București la organizarea mai multor turnee realizate de diferite companii de teatru și dans din Franța în România • Începând cu 1994 studiază la Barcelona, San Sebastian și Ljubljana managementul cultural în cadrul „Certificatului European de Administrare a Proiectelor Culturale” organizat de Fundația Marcel Hicter de la Bruxelles pe care-l absolvă la Delphi (Grecia) în 1995 • Este co-organizatoarea primei ediții a festivalului orașului București „BIFEST” • În 1995 se îndrăgostește de Cosmin • Împreună cu Corina Șuteu lansează în vara anului 1995 la Institutul Francez programul „ECUMEST” - primul master specializat în management cultural pentru Europa de Est –al cărui coordonator de program este până în 1997 • În ianuarie 1997 Gabriela Tudor și Cosmin Manolescu fondează Fundația Culturală „Proiect DCM” cu scopul de a promova și dezvolta dansul contemporan în România • În toamna anului 1997, ca președinte al „Proiect DCM”, Gabriela lansează proiectul pe termen lung – „Centrul Inter/Național pentru Dans Contemporan”, de care se ocupă până la plecarea sa din fundație în 1999 • Printre proiectele importante la care și-a adus contribuția în mod substanțial se numără festivalul „Zilele Dansului Portughez la București” (1997), „Platforma Dansului Contemporan

Românesc" (1998), stagiunea de spectacole de dans a Teatrului L.S. Bulandra (octombrie 1998 – iunie 1999), secțiunea de dans a Festivalului de Artă Medievală din Sighișoara (1998), proiectul de formare a publicului pentru spectacolul de dans contemporan „Dans.Acces” (1998-1999), atelierul de mișcare destinat persoanelor cu dizabilități și dansatorilor, condus de coregraful Daniel Anschwanden din Austria (1998) • În 1998 demarează programul „Rezi_Dans” al fundației DCM în cadrul căruia coregrafii Karine Ponties și Damiano Foa realizează piese coregrafice cu dansatori români • În calitate de producător și organizator al turneelor din străinătate al Companiei DCM, în 1998 începe colaborarea cu coregraful Cosmin Manolescu • În iulie 1998 se ocupă de premiera spectacolului „Incursiune 2” la clubul Green Hours, interpreți Nicu Chiosu și Manuel Pelmuș, iar în 1999 de prezentarea la Iași, în cadrul Bienalei de Artă „Periferic” a piesei coregrafice „private show” pentru un singur spectator • În 1998 colaborează cu British Council la organizarea festivalului „British Dance Edition” la București, Cluj-Napoca, Iași și Constanța • În 1999 prezintă spectacolul „3 male solos”, trei piese coregrafice realizate de Mihai Mihalcea, Eduard Gabia și Cosmin Manolescu pe scena teatrului „DieTheater” din Viena și se ocupă de turneul Companiei DCM în Austria cu spectacolul „Incursiune 2” • Începând cu ianuarie 1999 conduce antena Fundației Pro Helvetia în România, ulterior Programul Cultural Elvețian în România, unde colaborează până în 2004 cu Carmen Vioreanu și Marius Tănăsescu • În această calitate sprijină promovarea creației contemporane și realizarea unor proiecte inovatoare în toate domeniile artistice, inițiază programe de rezidențe și schimburi culturale cu artiști români și elvețieni, și sprijină în mod constant organizarea de festivaluri de dans, muzică, teatru și film • În martie și septembrie 1999 se întâlnește la Zürich cu echipele noilor antene de la Sofia, Kiev, Tîrana și Skopje • În octombrie 1999, Gabriela lansează oficial biroul Fundației Pro Helvetia din București cu o serie de evenimente culturale: expoziția „Mostre” cu lucrări ale artiștilor Dan Perjovschi, subREAL, Pipilotti Rist, Roman Signer, curator Ruxandra Balaci, concerte de jazz cu Harry Tavitian, Cornel Stroe și Jürg Solothurnmann, și un spectacol de dans contemporan prezentat de Katarina Vogel • Începând cu 1999 colaborează cu Hélène Kündig, administratoarea rețelei Pro Helvetia Est-Vest din Zürich • În 1999 Uniunea Artiștilor Plastici îi acordă distincția „Prieten al Artelor” • În octombrie 2000 inițiază și organizează, împreună cu criticul de film Alex Leo Șerban, „Festivalul Filmului Elvețian” la București, Cluj-Napoca și Iași la care participă regizorul de film Marcel Gisler • În martie 2001 organizează vizita în România a lui Walo Landolf, directorul rețelei Est-Vest a Fundației Pro Helvetia • Participă la bursa de spectacole

Gabriela în biroul Centrului Inter/Național
pentru Dans Contemporan, 1997

de la Thun în aprilie 2001 și în octombrie la bursa de teatru organizată de Pro Helvetia la Varșovia

- Împreună cu Aurora Kiraly (curator) și Irina Cios (Centrul Internațional pentru Artă Contemporană) fondează în 2001 „Galeria Nouă”, unul dintre primele spații de artă contemporană independente din București care se deschide în octombrie
- În decembrie 2001 participă la prima ediție a festivalului „Balkan Dance Platform” la Sofia
- În martie 2002 în colaborare cu Centrul de Asistență Rurală și Reto Stäheli (Kulturmobil Pro Helvetia) organizează un atelier cu referenți culturali
- Coordonează participarea Elveției ca invitată de onoare la „Bookarest” Târgul Internațional de Carte, de la București din mai 2002
- În același an, cu ocazia Sărbătorilor de Iarnă, în viața Gabrielei apare Pufitză, un caniche abricot adorabil
- Centrul „Multi Art Dans”, condus de coregrafa Vava Ștefănescu, îi acordă în 2003 distincția „Mărul de Aur” pentru cel mai bun finanțator al dansului contemporan românesc
- Împreună cu Cosmin Manolescu crează în 2003 firma Art Manager
- Din aprilie 2003 Gabriela începe colaborarea cu Elisa Fuchs, care devine director al Programului Cultural Elvețian în Sud-Estul Europei și Ucraina (SCP), și cu Petra Bischof, noul coordonator regional
- În perioada 2002 – 2004, inițiază și derulează la Timișoara, în colaborare cu Centrul de Asistență Rurală, programul de dezvoltare culturală la nivel rural „Phoenix 05”, primul proiect de cooperare derulat de SCP
- În perioada 2003 – 2007 este consultant artistic, producător și manager de turneu al spectacolului „Paradis Serial”, coregrafia Cosmin Manolescu, care este prezentat cu succes la București, Sfântu Gheorghe, New York, Uzes, Lyon, Paris, Roma, Catania, Porto, Malmö, Barcelona, Bremen, Amsterdam, Rotterdam
- Pe 16 februarie 2004 se căsătorește cu Cosmin
- În iulie 2004 începe colaborarea cu Larisa Ispas, administrator al biroului SCP România
- În perioada 2004 – 2007, în colaborare cu artistul Matei Băjenaru și Asociația „Vector”, derulează la Iași proiectul de reabilitare culturală a cartierului Tătărași „cARTier”
- Între 2005 - 2006 colaborează cu „Cirque du Soleil”, departamentul de casting
- Participă în juriul de selecție al „Platformei de Dans Balcanice” ediției a III-a, care are loc în 2005 la Skopje
- În 2006 lansează, programul de rezidențe „ArtistNe(s)t”, destinat artiștilor din teatru, dans, arte vizuale și literatură, în colaborare cu Centrul Cultural European din Sinaia, Centrul de Cultură „G. Apostu” din Bacău, Centrul Cultural Arcuș și Centrul Cultural „Rosetti Tescanu - George Enescu” de la Tescani
- În martie 2006 organizează la București și Sinaia întâlnirea regională a SCP
- În mai 2006 este invitată să modereze la Tirana un seminar pregătitor cu artiști și organizații culturale locale în vederea definirii unui nou proiect de cooperare în Albania
- Împreună cu Petra Bischof și Toni Linder participă în iunie 2006 într-o vizită de reperaj la Chișinău în intenția de a deschide un program de finanțare al SCP pentru Republica Moldova
- Pe 8 iulie 2006, Gabriela și Cosmin se cunună religios la biserica de lemn din Plopiș, Maramureș
- În ianuarie 2007 inițiază ultimul proiect de cooperare regională din România „United Experts” în cadrul căruia colaborează cu coach-ul elvețian Monika Egger
- În mai 2007 participă la conferința internațională „Cultural and Creative Cities in Europe - Coherent Policy in a Global World” care are loc la Berlin
- În aceeași lună organizează participarea a patru scriitori români și a editurii Polirom la Târgul de Carte de la Basel
- În 2007 pentru a marca Programului Cultural Elvețian în România, Gabriela lansează un apel de proiecte artistice pentru spațiul public; în iunie 2007, este inaugurată „Grădina pentru oamenii care nu dorm” proiect de Anca Benera și Suzana Dan, instalație permanentă din Parcul Kiseleff
- În același an, colaborează cu Fundația Proiect DCM la organizarea festivalului „Sibiu Dans 2007”, realizat în cadrul programului „Sibiu Capitală Culturală Europeană”
- Pentru a marca închiderea SCP în România Gabriela organizează în noiembrie 2007 o serie de evenimente: la Galeria Nouă expoziția „Back to the future”, curator Vlad Nancă și un eveniment audio/video cu participarea artistului Daniel Gontz, la clubul Lăptăria lui Enache
- În aceeași serie de evenimente este organizată lansarea oficială a programului „United Experts”, o marcă de calitate

ce oferă servicii de coaching și consultanță managerială sectorului cultural • La începutul anului 2008 colaborează cu Asociația Balkan Transit din Caen la organizarea în Franța a festivalului „Insolite Roumanie” • În perioada februarie – iunie 2008 este coordonatorul pentru România a proiectului de colaborare artistică „Black SEAS/North SEAS”, inițiat de organizația „Intercult” din Stockholm, a cărui etapă din România se derulează în luna iunie la Mangalia • Începând cu ianuarie 2008 este manager de proiect pentru „United Experts” și coordonator al programului „ArtistsNe(s)t” • În luna mai 2008 participă la conferință internațională „Cultura face diferență - Comunități orientate spre viitor”, organizată la Kiev • În perioada ianuarie – septembrie 2008 oferă servicii de coaching pentru dezvoltare organizațională pentru Fundația „Menthor” din Constanța • Este coordonatoarea proiectului „Dans.Dialog”, un program de colaborare artistică cu care organizează ateliere și rezidențe de dans la Zagreb, Genova și Catania • În data de 1 septembrie 2008, în urma unei operații de urgență, descoperă că este bolnavă de o formă rară de cancer, într-o fază avansată • În septembrie 2008 finalizează planul de afaceri al United Experts • În perioada octombrie – decembrie urmează un tratament la Institutul Curie din Paris care însă nu dă rezultate • În data de 4 octombrie are loc la București avanpremiera spectacolului „Supersomething”, ultima colaborare cu coregraful Cosmin Manolescu, la care Gabriela participă prin telefon de la Paris • Deși bolnavă, continuă să lucreze la finalizarea proiectelor sale, se gândește să debuteze într-un nou proiect artistic și plănuiește să călătorească în Elveția, Brazilia și Japonia • Se stinge din viață la București, sâmbătă 3 ianuarie 2009, ora 22.30 în camera sa albastră din str. Jules Michelet•

Amsterdam, 2007

BIOGRAPHY

Gabriela Tudor was born on Saturday 20th July 1957 at the Ploiești Maternity Hospital • She spent the first years of her life in the town of Drobeta Turnu, Severin • In 1959 she moved with her parents, Paulina and Constantin, to Craiova • In 1964 she started her education in Craiova at the Nicolae Bălcescu National College. Then in 1966 she moved to the General School nr. 50, in Bucharest • The same year, at her parents advice, she started private lessons in English and French • In 1968, the Tudor family returned to Craiova where Gabriela continued her studies at the Elena Cuza Secondary School • In 1969, at the age of 12, she made her first trip abroad to Prague • She moved back to Bucharest in 1972 where she became a pupil of the Theoretical High School nr. 36 (where she was taught in French) • In 1973 she went to a summer camp in Dubrovnik and in 1974 she participated in a camp set up by the Union of Communist Youth in Berlin • At the end of her high school studies she fancied, for a short time, a career in fine arts or architecture • In 1976 she was admitted as a student of the Bucharest Academy of Economic Studies, Faculty of Commerce, where she specialised in International Business and Economics • During her studies she worked as a guide for the National Tourist Office accompanying groups of foreign tourists • In 1978, at the age of 20, she married a faculty colleague • She graduated in 1980 with excellent results • On 11th July 1980 she started her working life in Bucharest at the Aversa Pump Building Plant as economist in the Export Department • On 4th April she gave birth to her son Vlad • On 15th October she was hired by the Romanian Agency of Artistic Management in Bucharest where she managed Romanian artists' touring abroad and her dedication to her arts career never stopped from this point on • In 1988 she had her first encounter with dance whilst accompanying Oleg Danovschi Ballet Theater on a tour to Germany • In 1989 she co-ordinated the casting of the film 'Tinereți frânți' (Broken Youth - director Maria Marić), realised by the Novi Sad Television • After the Revolution in April 1990, Gabriela joined a new team gathered together by Ion Caramitru and started working with the newly founded Romanian Association of Theatre Artists (UNITER) as Director for International Relations • In the frame of UNITER she collaborated on the realisation of the 'Printemps de la Liberté', training courses for theatre professionals in Avignon, the Franco-Romanian Theater, Peter

Brook's visit to Bucharest and 'La Danse en Voyage' • Through joining the tour of Andrei Șerban's performances 'A Greek Trilogy' she visited Paris for the first time, a city that she loved all her life • In 1991 she was selected to participate in cultural management training 'Seeding A Network' with the team from LIFT (the London International Theatre Festival) and the Sheffield Festival • In 1991 she co-founded (with Marian Popescu and Horia Gârbea) and became the manager of the 'Inopportune Theater' • She got divorced in 1991 • In the summer of 1992 she attended 'Raising Sponsorship In The Arts' training held at the Amsterdam Summer University led by Neil Wallace and Robert Palmer • In the fall of 1992 she was offered a two months grant 'Courant d'Est' in Paris and Strasbourg • She returned from France in December 1992 and joined Corina Șuteu in launching the first Romanian project based theatre, Theatrum Mundi, where she worked until the beginning of 1995 • As Programme Co-ordinator of this new theatre she was in charge of organising and producing theatrical performances, rock music shows, round table debates etc. • In 1993 she started collaborations with the dancers Florin Fieroiu, Mihai Mihalcea and Cosmin Manolescu in the Franco-Romanian performance 'Le Grand Jeu', by the choreographer Christian Trouillas • The same year she visited the USA for the first time, New York and Washington DC, where she attended the annual conference of the 'Association of Performing Arts Presenters' • She participated in 1994, together with the Theatrum Mundi team, in training on Professional Development offered by the Choreographic Centre in Anger • Also in 1994 she set up the premiere of the first performance realised by Marginalii Group – 'Despre fluturi fără aripi' ('On wingless butterflies') with choreography by Mihai Mihalcea and Cosmin Manolescu, and she also toured the show to Oldenburg • Between 1993 – 1995 she collaborated with the French Institute in Bucharest to organise the touring of several French theatre and dance companies in Romania • Starting 1994 she studied cultural management in Barcelona, San Sebastian and Ljubljana in the framework of the European Diploma In Cultural Project Management, organized by the Marcel Hicter Foundation in Brussels. She graduated in 1995 in Delphi (Greece) • She co-organised the first edition of BIFEST, the festival of the city of Bucharest • In 1995 she and Cosmin fell in love • Together with Corina Șuteu she launched Ecumest in the summer of 1995, the first specialised Master in Cultural Management for Eastern Europe, based in the premises of the French Institute in Bucharest • She

worked as Ecumest Programme Co-ordinator until 1997 • In January 1997 Gabriela Tudor and Cosmin Manolescu founded the Proiect DCM Cultural Foundation, aimed at promoting and developing contemporary dance in Romania • In the fall of 1997, as President of the Proiect DCM, Gabriela launched the long term project The Inter/National Center for Contemporary Dance, which she directed until her departure from the Foundation in 1999 • The important projects she substantially contributed to were The Portuguese Dance Days in Bucharest (1997), The Romanian Contemporary Dance Platform (1998), the 1998–99 dance season of the L.S. Bulandra Theatre, The Dance Section of the Sighișoara Medieval Art Festival (1998), 'Dans.Acces', audience development programme (1998-1999) and movement workshops for people with disabilities and dancers, led by the Austrian choreographer Daniel Aschwanden (1998) • In 1998 within the Foundation she started the programme 'Rezi_Dans', hosting the choreographers Karine Ponties and Damiano Foa to work with Romanian dancers • In 1998 she began her collaboration with the choreographer Cosmin Manolescu as producer and organiser of the international tours of the DCM Company productions • In June 1998 she produced the premiere of the 'Incursiune 2' performance in Green Hours Club in Bucharest (performed by Nicu Chiosu and Manuel Pelmuș), and in 1999 she promoted 'Private Show', a dance piece for one spectator, in the Periferic Art Biennial Iași • In 1998 she collaborated with the British Council to set up 'The British Dance Edition' in Bucharest, Cluj-Napoca, Iași and Constanța • In 1999 she presented the show '3 male solos', three choreographic pieces by Mihai Mihalcea, Eduard Gabia and Cosmin Manolescu on the stage of 'DieTheater' in Vienna and she set up the tour of the DCM Company in Austria with 'Incursiune 2' • Starting January 1999 Gabriela became the head of the Pro Helvetia Antenna in Romania (since 2002 the Swiss Cultural Programme in South-East Europe and the Ukraine), where she collaborated with Carmen Vioreanu and Marius Tănăsescu until 2004 • In this position she supported the promotion of contemporary creations and the production of innovative projects in all artistic fields, initiating artistic residencies and cultural exchanges, programmes addressing both Romanian and Swiss artists. She enabled the organisation

Ljubljana, 1994

Berlin, 2002

Petra Bischof, the new regional coordinator in Belgrade (before, working as head of Pro Helvetia Skopje) • In the same year, Gabriela and Cosmin created Art Manager, a small private company offering services to the cultural field • Between 2002 – 2004, in collaboration with the Center for Rural Assistance, she initiated and ran in Timișoara the first SCP co-operation project 'Phoenix 05' aimed at sustaining cultural development at a rural level • From 2003 to 2007 she was artistic consultant, producer and manager of 'Paradis Serial' [Serial Paradise] performance, with choreography by Cosmin Manolescu, which was successfully toured in Bucharest, Sfântu Gheorghe, New York, Uzes, Lyon, Paris, Rome, Catania, Porto, Malmo, Barcelona, Bremen, Amsterdam, Rotterdam • On 16th February 2004 she and Cosmin got married • In July 2004 she started collaborating with Larisa Ispas, administrator of SCP Romania office • From 2004 till 2007 she oversaw the development of 'cARTier', a cultural regeneration project of the Tătărași neighborhood in Iasi, realised by Matei Băjenaru and the Vector Association • Between 2005 - 2006 together with Cosmin she collaborated with the Cirque du Soleil casting department • She was a member of the Balkan Dance Platform (3rd edition) selection jury which took place in 2005 in Skopje • In 2006 Gabriela initiated the ArtistNe(s)t residency programme, addressed to artists active in the fields of theatre, dance, visual arts and literature, arranged in collaboration with European Cultural Center in Sinaia, G. Apostu Cultural Center in Bacău, Cultural Center Arcuș and Rosetti Tescanu - George Enescu Cultural Center in Tescani • In March 2006 she put together in Bucharest and Sinaia the SCP regional meeting • In May 2006 Gabriela was invited to moderate a workshop for artists and local cultural organisations aimed at outlining a new co-operation project in Albania • In July 2006 Gabriela Tudor, Petra Bischof and Toni Linder undertook a joint fact-finding mission to Chișinău/Moldova in view of a potential future program of SCP in this country • On the 8th of July 2006, Gabriela and Cosmin held a very special religious wedding ceremony in the beautiful Plopiș wooden church in Maramureș • In January 2007 she initiated the final Romanian regional cooperation project, United Experts, coached by Monika Egger • In May 2007 she participated in the international conference 'Cultural and Creative Cities in Europe - Coherent Policy in a Global World' in Berlin • In the same month she arranged the participation of four Romanian writers and of the Polirom Publishing House in the Basel Book Fair • In 2007 to mark the legacy of the Swiss

Insula Djerba, Tunisia, 2007

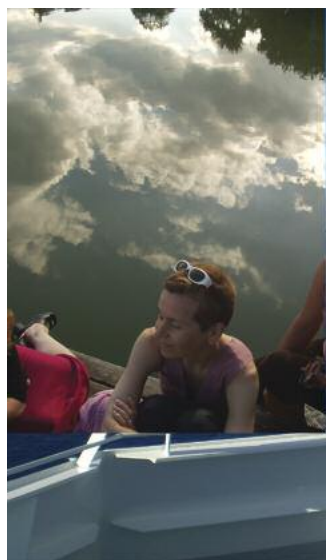
Cultural Programme in Romania she launched a call for proposals for a public space art project; in June 2007 'Grădina pentru oamenii care nu dorm' [Garden For Sleepless People], a permanent installation in the Kiseleff Park by Anca Benera and Suzana Dan was inaugurated • The same year she collaborated with Proiect DCM Foundation in the organisation of Sibiu Dance 2007 Festival, realised in the frame of Sibiu European Capital of Culture 2007 • To mark the closure of the SCP Romania Gabriela directed, in November 2007, a series of events: an exhibition in Galeria Nouă entitled 'Back to the future', curator Vlad Nancă and an audio-visual event mastered by artist Daniel Gontz, in Lăptăria lui Enache Club • Within the same series the official launch of United Experts, a quality branding that offers services in coaching and consultancy for the cultural sector took place • Early 2008 she collaborates with the 'Balkan Tranzit' Association from Caen to the organisation in France of the festival „Insolite Roumanie“ • From February until June 2008 she was the co-ordinator for Romania for Black SEAS/North SEAS, a collaborative project initiated by Intercult in Stockholm and which took place in June in Mangalia, Romania • Starting January 2008 she worked as project manager for United Experts and co-ordinator of ArtistsNe(s)t residency program • In May 2008 she participated in the international conference 'Culture makes the difference – Future oriented communities' in Kiev • During January – September 2008 she was coaching for Menthor Foundation from Constanța on organisational development • The summer of 2008 she was also co-ordinating the Dans.Dialog, international collaborative project consisting of workshops and dance residencies in Zagreb, Genoa and Catania • On September 1st 2008 after undergoing emergency surgery it was discovered that she was suffering from a very rare and aggressive form of cancer which was already at an advanced stage • In September 2008 she finalised the United Experts business plan • From October until December she received intensive treatment at the Curie Institute in Paris, unfortunately with no positive results • On October 4th in Bucharest the avant-premiere of the 'Supersomething' dance performance took place, her last collaboration with the choreographer Cosmin Manolescu, and Gabriela participated in the show over the phone from Paris • Although very ill she kept working to finalise her projects, she had ideas for a debut in dance for a new artistic project and she had plans to travel to Switzerland, Brazil and Japan • She passed away in Bucharest on Saturday 3rd January 2009 at 22:30 in her blue room on Jules Michelet Street •

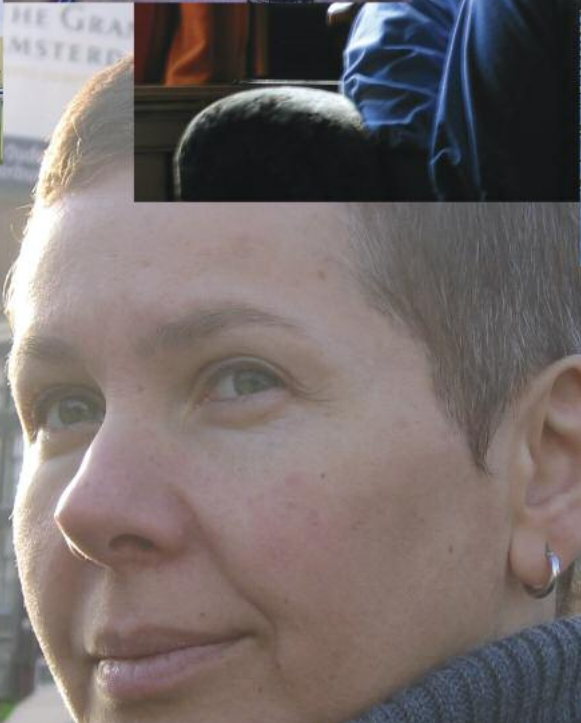
Pe vasul Costa Serena, martie 2008

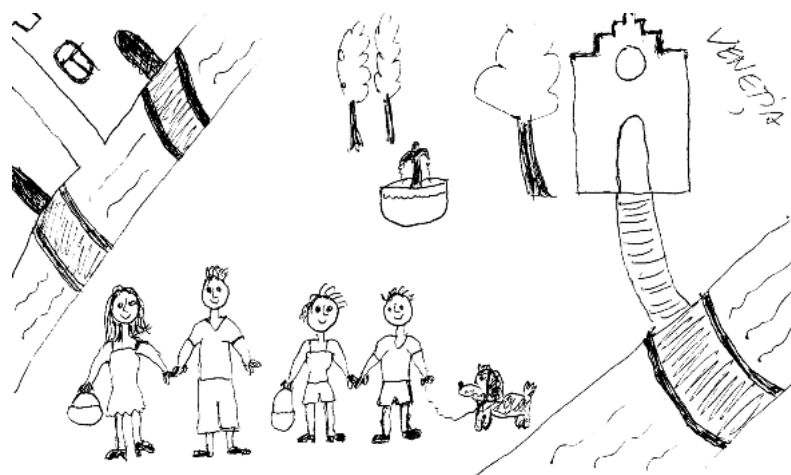

I LOVE YOU FROM ALL MY HEART

Gabi, sau Sica cum îi mai spuneam eu în ultimul timp, a apărut în viața mea la începutul anilor '90 pe vremea când eu eram un tânăr dansator la început de drum. Îmi amintesc de prima vizită făcută la Theatrum Mundi la începutul anului 1993 când împreună cu coregraful francez Christian Trouillas căutam un co-producător român pentru spectacolul în care urma să dansez împreună cu Florin Fieroiu și Mihai Mihalcea. A fost o scurtă întâlnire profesională care avea însă să îmi marcheze toată existența ulterioară. Îmi aduc aminte clar de zâmbetul ei, de gingășia și căldura prezenței sale în acel birou mic. Zâmbetul ei avea să se ducă ușor, ușor spre inima mea. Am început s-o cunosc mai bine în 1994, în timpul primului turneu în Germania al grupului Marginalii. O văd și acum foarte clar, cum oferea fluturași promoționali trecătorilor, cu un aer îngeresc. Încetul cu încetul, relația noastră profesională s-a transformat într-o idilă romantică și ulterior într-o dragoste mare. Îmi aduc aminte de primul trandafir pe care i l-am oferit timid. L-a luat din mâna mea și mi-a zâmbit larg...

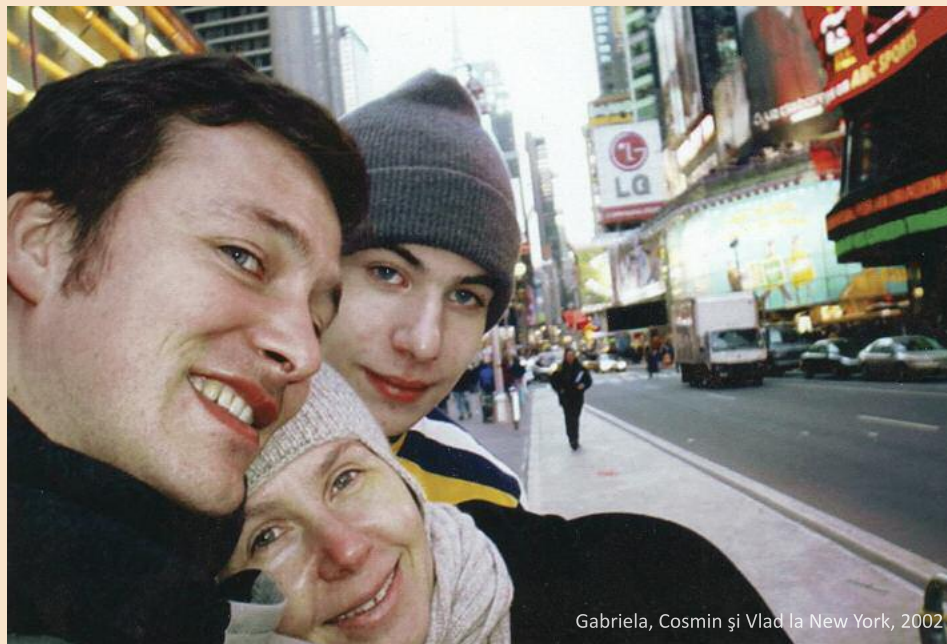
Eram atunci într-un moment de derută profesională, mă pregăteam să părăsesc țara datorită situației dificile pe care o avea dansul contemporan, însă întâlnirea cu Gabriela a fost hotărâtoare. Dorința ei de a construi, ambiția și spiritul ei pozitiv, m-au convins în cele din urmă să rămân în țară și să mă înscriu la programul Ecumest, masterul european în management cultural, pe care-l lansase de curând împreună cu Corina Șuteu la Institutul Francez. La finalizarea masterului, mi s-a alăturat și împreună am fondat în 1997 fundația culturală Proiect DCM. Îmi dau seama acum, că relația noastră personală a dat o șansă dansului contemporan românesc. Timp de 2 ani până în 1999, am colaborat excelent, realizând proiecte care au avut un rol esențial în dezvoltarea ulterioară a dansului contemporan românesc. Imaginile cu ea mi se desfășoară acum prin fața ochilor, o văd pe plaja din Estoril, pe malul lacului Lemán, în excursia noastră unică din Egipt, dansând romantic în barul nostru preferat Belleza din Lisabona, mâncând sashimi în restaurantele japoneze sau în escapadele noastre, scurte și romantice, la Veneția... O văd la fel de bine în foayerul Teatrului Național la *Festivalul Dansului Portughez*, la petrecerea organizată la finalul primei *Platforme a Dansului Românesc*, în biroul nostru mic de la etajul 3 al ARCuB-ului unde funcționa *Centrul Inter/Național de Dans Contemporan* (proiect pe care l-a inițiat și la condus până la plecarea ei din Fundație), la prezentarea publică din Parcul Herăstrău sau în fața cortului în care dansam la Beirut... Prezența ei lângă mine, experiența sa în managementul cultural și priceperea cu care își realiza proiectele, mi-au dat și mie curaj. În puținul timp liber pe care-l aveam, călătoream mult împreună în străinătate. Îi plăcea foarte mult marea, să descopere locuri noi. Din când în când îmi vorbea de dorința ei de a construi lucruri durabile, de a avea bani mulți pentru a putea investi în tinerii artiști și sectorul independent. Tot atunci ne plimbam foarte mult pe străzile vechi ale Bucureștiului, visând împreună la construcția unui centru cultural interdisciplinar modern.

Într-o zi a venit la mine și mi-a spus că a auzit de o echipă a Fundației Pro Helvetia din Zürich ce urma să vină la București într-un reperaj. Mi-a spus că se va duce direct la Ambasada Elveției să încerce să intre în contact cu ei și să obțină o întâlnire. Căutam atunci bani și sprijin logistic pentru lansarea unui proiect ambițios, organizarea unui festival internațional de amatoare la București care să scoată dansul contemporan românesc la lumină. S-a întors cu un zâmbet larg și mi-a spus că a reușit să stabilească o întâlnire pentru a doua zi. Era fericită și mândră de succesul ei. Întâlnirea cu echipa fundației Pro Helvetia în 1999 a fost hotărâtoare pentru destinul ei ulterior.

Din acel moment s-a lansat într-o altă aventură care avea să schimbe viața multor oameni, așa cum o schimbase și pe a mea. Se dăruia tuturor celor aveau nevoie de ea. Avea un fler extraordinar și o intuiție remarcabilă să investească în lucruri durabile.

Începuse de fapt să-și îndeplinească încet-încet visele. Un alt vis împlinit a fost Vlad, baiatul ei. Ulterior a apărut și Pufitză, un adorabil caniche abricot, alintat și extrem de răsfățat, pe care visa să-l facă celebru. Ne-a iubit pe toți în egală măsură, direct și necondiționat. Deși era ocupată până peste cap cu proiectele ei la Pro Helvetia, își găsea timp să lucreze și cu mine. Cel mai mult îi plăcea să se ocupe de proiectele mele artistice. Am colaborat excelent la realizarea spectacolului *Paradis Serial*. M-a ajutat în conceperea lui, avea chiar și un mic rol de figurație la finalul spectacolului de care era foarte mândră, curăța costumele, se ocupa de partea contractuală și financiară, când era necesar făcea sunetul spectacolului, ce mai, era managerul meu perfect! Era extrem de fericită în această nouă postură. Sau mai degrabă, era cred fericită că puteam să petrecem mai mult timp împreună. Era jumătatea mea perfectă. Amândoi realizăm acest lucru, știam că ne completăm perfect.

În ultimul an am observat că era din ce în ce mai oboșită. Lucra la foarte multe proiecte. Stresul profesional era crescut. Biroul Programului Cultural Elvețian se închisese. Lansase ultimul proiect de cooperare *United Experts* care era foarte diferit de tot ceea ce făcuse ea până atunci... Își dorea să intre în zona de *bussines* și, în egală măsură, să aibă mai mult timp pentru ea și pentru familia ei, pentru Pufitză. Și pentru că anul trecut nu avuseserăm vacanță (lucraserăm împreună, în vacanța ei, la festivalul *Sibiu Dans 2007*), am decis să plecăm într-o croazieră pe mare, pe oceanul Atlantic, într-o lună de miere întârziată pe care o tot plănuiam, și pe care nu reușeam să o facem, din cauza proiectelor noastre. Au fost 10 zile de fericire maximă, în care am redescoperit dragostea noastră

Gabriela, Cosmin și Vlad la New York, 2002

de la început. Am privit ore întregi oceanul nesfârșit și am dansat seară de seară la barul Cupidon al vasului, pe muzica italiană live. Ne-am fi dorit să putem să oprim timpul în loc și călătoria să continue la nesfârșit...

Ne-am reîntors în țara și ea a reînceput lucrul, pe mai multe fronturi. Concomitent lucra cu mine la un proiect complex cu mai multe activități la Zagreb, Genova și Catania, era coordonator de proiect pentru *Black Sea/North Sea*, făcea *coaching* pentru fundația Menthor la Constanța, se ocupa în continuare de *ArtistNe(s)t*, plănuia cu *United Experts* un seminar internațional pentru luna noiembrie, participa la conferințe în străinătate. Își dorea din ce în ce mai mult să debuteze artistic. În această vară făcuse primii pași într-o rezidență în Sicilia...

Și brusc s-a simțit rău. A făcut mai multe analize, a văzut mai mulți doctori iar în final, i s-a recomandat de urgență o operație. Ne aflam atunci în mijlocul unui alt proiect dificil și, deși îi era rău, a fost lângă mine și m-a sprijinit. Întotdeauna a avut grijă de cei din jur și mai puțin față de ea. A urmat operația. A fost extrem de puternică la auzul diagnosticului și mi-a spus cu o lumină puternică în ochi: „O să luptăm și o să reușim să învingem boala, nu-i așa?”. Am plecat de urgență la Paris, împreună cu Vlad, în speranța că vom reuși să găsim un tratament care să o salveze. Ne-am reîntors în orașul iubirii, locul pe care-l descoperise pe vremea când lucra la UNITER. La Paris îi plăcea foarte mult să se plimbe cu taxiul. Cel mai mult însă îi plăcea să mergem să mâncăm la Galeriile Lafayette, unde, în mijlocul magazinului Gourmet, sunt mici restaurante. Preferatul ei era cel italian. Când era soare ieșeam și ne odihneam în parcul din apropierea catedralei Sacre-Cœur. Ne bucuram în tăcere de fiecare moment petrecut împreună. Vorbeam de planurile noastre de viitor, de vacanța sabatică pe care să o luăm pentru a merge în Brazilia cu vaporul, în Japonia și în Elveția - țara în care se simțea cel mai bine - la prietenii noștri.

Pe toată perioada luptei sale cu boala, a fost extrem de puternică și nu a plâns niciodată. Mint, a început să plângă, o singura dată, când vorbeam cu ea la telefon în timpul spectacolui *Supersomething*. Plângea de fericire că, deși bolnavă și departe, era acolo pe scenă cu mine... A luptat până la final. A continuat proiectele în lucru, de la distanță. A sperat ca și mine până în ultima clipă, că vom reuși să înfrângem împreună boala. Când a înțeles că nu mai există nici o șansă, mi-a spus încet, într-un miez de noapte: ***I love you from all my heart***, și a plecat. I love you from all my heart too, Sica mea, FOREVER. Dragostea și zâmbetul tău vor rămâne pentru totdeauna în inima mea.

Cosmin

Malta, 2004

La nuntă, Biserica Plopiș, 2006

Cum aş putea să exprim ce a însemnat mama mea pentru mine? Într-un fel a fost lumea pentru mine, altfel mi-a fost cel mai bun prieten iar altfel mi-a fost mamă. De când am fost mic am avut nevoie constantă de ea. Şi ea a fost lângă mine de fiecare dată. Chiar şi la 25 ani când încă locuiam împreună, îşi făcea timp să-mi asculte ideile de afaceri sau să mă îngrijească când eram bolnav.

Deşi în ultimul an vieţile noastre căpătaseră un oarecare contur diferit, mama concentrându-se mai mult pe munca ei şi a lui Cosmin, iar eu pe noul job şi pe relaţia mea, totuşi Kiţ rămăsese mama mea. O interceptam des seara, pe holurile casei sau în bucătărie, şi îi povesteam despre problemele de la job, iar Kiţ mă asculta ca de obicei şi îmi oferea cel mai bun sfat al ei. În ultimul timp mă mai maturisam şi învăţasem să accept sfaturile mamei. În trecut era adesea prilej de ceartă fiindcă primeam cu greu un sfat de la Kiţ.

Nu ştiu dacă aş fi putut cere mai mult de la mama mea în 25 ani. De când eram mic m-a ocrotit ca pe cel mai important lucru. Când eram bebe, toţi musafirii erau rugaţi politicos să se spele pe mâini înainte de a îl atinge pe Pupu (aşa îi plăcea mamei mele să-mi spună). Apoi, au urmat câţiva ani mai dificili pentru mama şi pentru mine atât datorită absenţei tatălui meu natural cât şi a faptului că bunicii mei (părinţii lui Kiţ) erau în misiune diplomatică la Roma. În acei ani mă îmbolnăveam foarte des iar mama trebuia tot timpul să mă îngrijească.

În 1990, Kiţ şi cu mine am fost la Roma să-i vizităm pe bunici iar experienţa a fost minunată. Era primul meu drum în afara ţării.

Odată cu divorțul părinților mei în 1991 și cu revenirea bunicilor din Italia, în același an, drumurile lui Kiț și al meu s-au despărțit puțin, ea locuind singură iar eu cu bunicii. În următorii 5 ani, mi-am petrecut aproape toate weekendurile alături de ea în casa noastră, iar de fiecare dată când se întorcea din străinătate avea grijă să mă facă fericit cu cadourile pe care mi le cumpăra.

În 1996 mama m-a adus acasă, să stau cu ea și cu Cosmin. Kiț mi-a lăsat libertate deplină în alegerea a ce doream să fac, ce studii să urmez, ce prieteni să am. M-a luat cu ea și cu Cosmin peste tot pe unde a putut, prin țară și prin străinătate. Astfel am ajuns cu Kiț și cu Cosmin în Maramureș, în Delta Dunării, în Elveția, Turcia, Grecia, Olanda și SUA. Toate călătoriile cu părinții mei au fost minunate.

Kiț mi-a dăruit o viață frumoasă și a avut mare grijă de mine. În 1996, Kiț mi-a mai dăruit ceva important. Un tată: pe Cosmin. Era ceva ce-mi lipsise de când mă născusem, iar Kiț știa acest lucru. Apoi, în 2002, a apărut cățelul nostru, Scufitzu. În ultimii ani eram o familie foarte fericită. Kiț îmi achiziționase casa mea și își făcuse planuri că va asista la căsătoria mea cu Adela și că își va plimba nepoții prin Grădina Icoanei alături de Cosmin.

A urmat un moment trist în septembrie când am aflat cu ce se confrunta. În stil caracteristic, nu a capitulat și a mers în Franța pentru un tratament care a reușit s-o mai păstreze alături de noi până în ianuarie 2009, când a trecut în amintirea noastră.

Mama mea mă lasă cu o imensă bogăție sufletească. Dintr-un copil introvertit, bolnăvicios și arogant a reușit să mă ajute să devin ce sunt azi. Kiț este un model pentru mine și profesional. Modul în care se dăruia proiectelor sale, mai cu seamă comunității este de admirat. Oamenii care îi plâng plecarea, mă fac să cred că ea reprezenta ceva deosebit pentru fiecare dintre ei.

Sunt mândru de mama mea. Kiț rămâne vie în sufletul meu și voi încerca să o fac și eu mândră de mine.

Te voi iubi mereu, mama Kiț.

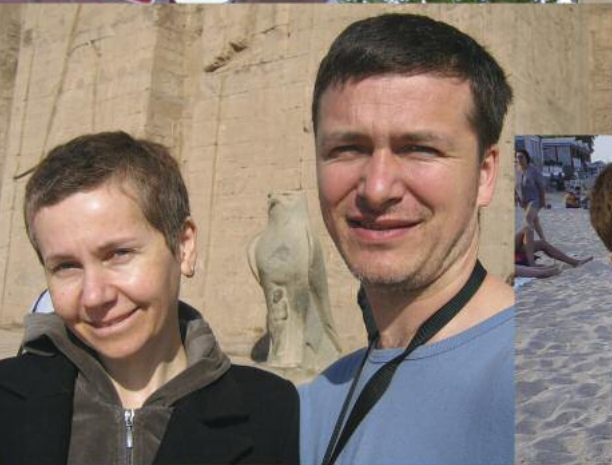
Petzu
(Vlad Tudor)

Cu Pufitză și Vlad la Mogoșoaia, iulie 2008

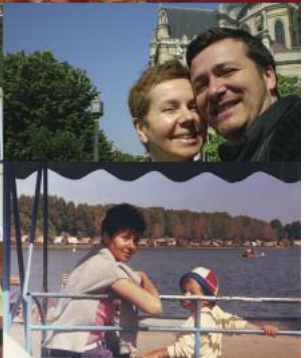
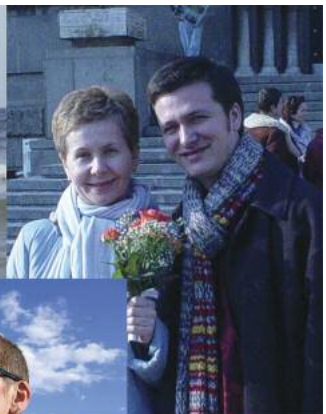
Predeal, 2003

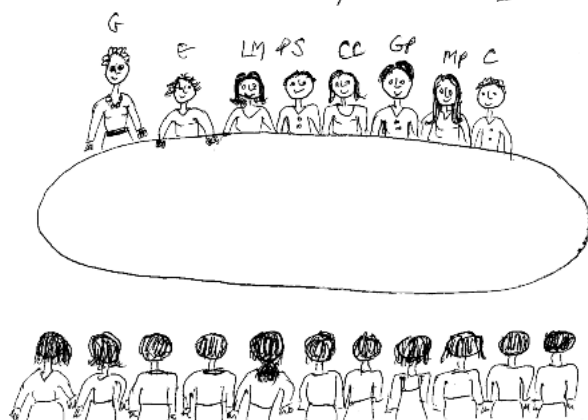

BACAU - ARTISTNEST
martie 2009

UN OM FRUMOS - GABI TUDOR

Există oameni care îmi rămân într-un fel de memorie care nu mai e activă. E numai un loc unde există imagini ale unor persoane lângă care am fost perioade mai lungi sau mai scurte, cu care poate am lucrat sau numai m-am întâlnit ocazional și am vorbit. Ceva dinspre ele mi-a rămas chiar dacă un curs al vieții a făcut și face să nu le mai fi revăzut de multă vreme. Uneori, mă doare că nu am puterea să reiau legătura și să le revăd. Când este prea târziu... e târziu. Gabi a fost una dintre acele persoane.

Mi-e greu acum, la dispariția ei, să scriu chiar aceste cuvinte. Când am cunoscut-o, nu mult după înființarea UNITER, ea a fost una dintre colaboratoarele mele cele mai importante. O fată fragilă, o figură fin desenată, o grație în modul de a fi care, alături de inteligență și de talentul de a provoca impulsul creativității, au produs mereu, în acei ani agitați, un mediu favorabil lansării proiectelor și programelor culturale.

Gabi a făcut parte din grupul oamenilor de teatru români, cei 11 aleși din 54, pentru a demara cel mai ambițios program România-UK, *Seeding a Network*, derulat apoi vreme de 5 ani. Perfectarea acestui program, datorată inițiativei lui Ion Caramitru și regizorului Richard Eyre, directorul de atunci al lui Royal National Theatre din Londra, dar și celor două directoare ale festivalului LIFT, Lucy Neal și Rose Fenton, a avut între alte consecințe și una semnificativă: în România ideea de manager cultural nu exista în 1991 iar Gabi a fost *singura* selecționată pe această poziție. Avea apoi, după ce s-a lansat într-o carieră de excepție, să devină una dintre singurele persoane abilitate la noi să se manifeste profesionist ca *manager cultural*.

A lucra cu ea nu a însemnat niciodată ceva greu, stresant cum se întâmplă la noi. Gabi avea idei, era creativă, avea simțul responsabilității și era corectă. Un om frumos, cu umor și bunăvoință care te făcea să te simți bine și, mai ales, să crezi că *așa era normal să fie*. Un om *binecrescut*, cu o civilizație a relațiilor care o distingea.

Un om care și-a asumat, între altele, atunci, la începutul anilor '90, împreună cu mine, cu Felix Alexa și Horia Gârbea, punerea în operă a unui proiect pilot al UNITER, primul teatru independent din România, Teatrul Inoportun. Am investit personal mult în ideea aceea, mi se părea că dăm un semnal luminos într-o lume care se târa entuziast să iasă dintr-o mocirlă. Gabi a dat sens acelei inițiative, a luminat-o cu puterea ei de gândire, cu energia care contrazicea flagrant fragilitatea ei. Lumina unui om frumos. Gândindu-mă acum, dureros, la ea, mi se pare că lumina aceea strălucește în continuare.

Marian Popescu
Critic de teatru, București

O ZI DIN VIAȚA NOASTRĂ

Imaginea care îmi vine în minte, prima imagine a mea despre Gabi, este pe Dealul Mitropoliei, o zi însorită, părul ei, roșcat pe vremea aceea, zâmbetul, privirea, expresia de bucurie că ne cunoaștem și că vom lucra împreună.

Amintirile mele despre Gabriela sunt atât de intime și atât de multe, încât mi se pare că, așternându-le, aș smulge și pune la vedere un loc secret, numai de noi două știut, acel spațiu în care la un moment dat destinele profesionale ale fiecăreia dintre noi s-au limpezit.

Gabi m-a învățat să dau o mult mai mare încredere intuiției inițiale pe care o am, să încerc să accept lucrurile așa cum sunt ele, să rămân cu tenacitate agățată de un om în care cred, un proiect în care cred, o iubire care sper să fie adevărata iubire. Gabi a fost partenerul transformării mele dintr-un critic de teatru într-un mediator și antreprenor cultural, a fost co-pilotul primilor 10 ani de carieră în management și confidentul unic al celor mai grele momente din viața mea personală din anii '90.

Dacă ar fi să descriu numai una din nenumăratele zile și nopți petrecute alături, aș alege pe aceea în care, în fosta bucătărioară minisculă de la Institutul Francez din București, plănuiam cum vom lansa cursul Ecumest. Eu vorbeam la telefon fără încetare, ea încerca și reușea – cine o cunoaște înțelege bine asta – să organizeze teancurile de dosare, de hîrtii și aparatură din jur într-un spațiu mare cât o casă de păpuși. Această incredibilă capacitate a ei de a pune lucrurile la loc cu precizie, cu miga, cu grație și dezinvoltură... Din când în când comentam: studentul X nu are dosarul complet, albanezii care vin la curs au nevoie de viză, conținutul pedagogic al cursului trebuie definitivat până luni, profesorul Y nu va avea bani de ziarnă. Ne învărteam așa în spațiul acela îngust, recapitulând grăbit toate acestea, două femei de 30 și ceva de ani, divorțate și cu câte un copil fiecare, și ni se părea că facem un lucru important, cu mijloace puține, și asta ne dădea energia să rămânem singure până târziu în institutul din ce în ce mai gol. Viețile noastre profesionale și personale se împleteau, iluziile ne hrăneau cu destulă energie, și aveam impresia că împreună vom putea mai devreme sau mai târziu să schimbăm lumea.

Pentru mine asta a reprezentat și reprezintă Gabi – omul, singurul om alături de care am nutrit iluzia naivă că voi schimba lumea. Ea, ca și mine, credea că oamenii pot să facă asta în doi. Și dacă nu am reușit asta împreună, ceea ce ne-am dat una alteia atunci ne-a ajutat pe fiecare să evoluăm către noi înșine mai bine, și să modificăm pe rând contextele pe care le-am atins.

Draga mea Gabi, îmi este dor de ce eram amândouă atunci, și îmi va fi întotdeauna dor de tine.

Un ultim gând, așa cum vreau să te păstrez în mintea mea: ca în ziua aceea petrecută la Mangalia pe plajă cu copiii, în așteptarea lui Cosmin. Când a venit, te-ai ridicat și ai început să strălucești, făcându-i cu mâna. Era pentru tine începutul unei alte adevărate și profunde aventuri de viață și de profesie. Strălucirea aceea mă urmărește încă.

Corina Șuteu
Manager cultural, New York

ÎN MEMORIA GABRIELEI TUDOR

Nu voi uita niciodată prima mea întâlnire cu Gabriela Tudor.

București - august 1995. Piața Romană. Mulțime. Pietoni grăbiți în căutarea unui loc mai răcoros spre gura de metrou sau spre o terasă recent apărută. Și eu printre ei. Grăbit, ca de obicei. Ar fi fost o zi obișnuită dacă nu auzeam în acel moment numele meu rostit de o voce necunoscută, dar foarte plăcută și amabilă. M-am oprit imediat, căutând cu mare curiozitate direcția din care mi-am auzit numele.

- Eu v-am strigat. Sunteți d-nul Virgiliu Mărgineanu?
- Da...
- Ați depus dosarul pentru programul ECUMEST ?
- Da...
- Eu sunt Gabriela Tudor. Coordonatorul de program. V-am recunoscut după poza din dosar.

Vreau să vă anunț că ați fost selectat....

În doar câteva secunde m-am simțit invadat de bucurie și entuziasm. Secunde care, după cum am conștientizat mai târziu, au fost startul activității mele ulterioare și a carierei în domeniul managementului cultural. Iar aceasta se datorează și Gabrielei...

Din acel moment ne-am întâlnit în diverse circumstanțe și ocazii: în 1995-1996 în cadrul programului ECUMEST, în 2001 la Pro Helvetia Antena București, în 2007 la Chișinău, în câteva vizite de documentare, în 2007-2008 în cadrul proiectului United Experts.

Îmi vine greu să accept că nu vom mai avea ocazia să ne întâlnim cu Gabriela, să discutăm ca-ntr-o prietenie, să stabilim posibilități de colaborare pentru diverse proiecte culturale, să ne încurajăm reciproc, să ne facem planuri de viitor...

Anul 2009 a început nedrept.

Ieri a decedat și poetul basarabean Grigore Vieru.

Virgiliu Mărgineanu

Manager cultural, Chișinău

IN MEMORY OF GABRIELA, MY FRIEND AND COLLEAGUE

*"From the first book she ever read to the first text she wrote,
from her first ball game to her first computer game,
from her first party to her first love,
from school all the way through university,
from her first child to the second one,
from her youth years to her first wrinkle:
She knew how to cherish each moment
to keep her wings up without crushing them
to keep her soul pure
So that, at the end, she wouldn't regret that she ever lived."
(from the wall-drawing in school nr. 2
in Tătărași/Iași, cARTier project)*

I never asked Gabriela about her impression when we met the first time, in March 1999, at a workshop for the newly assigned directors of the Pro Helvetia offices in South-Eastern Europe and Ukraine. But I remember mine. I thought she was a dancer, and that she must have ancestors from Paris, moving with such grace, talking with such poise. And only after several years of working together I realized that my assumption was wrong but only when it comes to her French origin. *As to being a dancer, yes, Gabriela, you were a dancer, with all the discipline, commitment, creativity, tenacity, curiosity and charm it takes.*

Gabriela was also a cultural manager *par excellence*, combining professional competences, common sense, analytical skills, visionary thinking, compassion and patience. Pro Helvetia Bucharest was the first office to open, "BucarEst.OUEST.danse" the first mid-term project of Réseaux Est-Ouest to start, and "Phoenix 05" the first cooperation project of the Swiss Cultural Programme to be launched. Gabriela became a path-finder for Pro Helvetia, being always a little bit ahead of us colleagues, thinking one step further, creating project-ideas and designing their step-by-step development into a project-proposal as an organic and logic process, guiding and monitoring the projects with a firm, but also gentle hand. *There was a lightness of touch to your initiatives, because you believed in your project partners and the project partners believed in you, because you cared for them.*

But even more, Gabriela was a generous person. She shared knowledge and know-how, experiences and visions, doubts and convictions, private and professional memories and moments, not only with close friends, but with her colleagues and project-partners alike. It was rewarding and challenging to work with Gabriela, because you always learned something new, because she invited you to join her flow of thoughts. Never putting herself into the forefront, she encouraged people to have confidence in their capacities and possibilities. Gabriela was respectful and compassionate toward people regardless which walk of life they came from. She made people feel comfortable and appreciated, because of her genuine understanding of people's capacities, but also of their limits. *You were such an open minded person, taking everybody for what they were and at the same time*

bestowing your trust in one's capability to change, to try to do the right thing, never condescending, always supportive.

It was a privilege to be her friend. There are precious moments to remember, our talks until the early morning hours during our visit to Arcuș Cultural Centre about work and life, our swims in lake Garane and Gerzensee, our 5 hour train-rides from Bucharest to Iași and back with only some banana for dinner, our trip by car to Chișinău through flocks of geese, drinking tea in the cultural house in Lipovac where the referee had to go to the village-well to get water, walking through Bucharest's parks with Cosmin and Pufitza, stopping to take care of every stray dog we met in Romania, our joint dinners in fancy places in Bucharest and less fancy places in small towns and villages, our visit to the new Museum of Contemporary Art in Ceaușescu's former palace where we got locked in, my visits to 3-5 Jules Michelet Street, where I enjoyed her hospitality and the presence of Cosmin and Vlad. Gabriela opened up Romania to me, its rich history and culture, of which she had an immense knowledge. And she had an unabated admiration and love for Switzerland, sometimes referring to it as her second home. *Gabriela, do you remember us dreaming about going to the Swiss mountains together? We were even planning a meeting of SCP in Davos, the Swiss town I come from. Do you recall the promise I made to you back in November 2007? That you and Cosmin would be my guests in Davos?*

What makes her loss felt so deeply also offers the only comfort for me: Gabriela was a very complete person, living her private and professional life with conviction and purpose. She was a happy person, I dare say. And she always knew how to cherish the moments, to keep her wings up without crushing them, to keep her soul pure.

Petra Bischof

Manager cultural, Belgrad/Zürich

Gabriela și Petra la Iași, cARTier 2004

A LA MEMOIRE DE GABRIELA TUDOR

Chère Gabriela,

Il fait beau et froid à Bucarest quand j'y arrive pour la première fois le 30 janvier 2007. C'est ma première visite dans ton beau pays avec une capitale – Bucarest, ta ville – si intéressante. Je suis ton coach, mandatée par Pro Helvetia, pour t'accompagner pendant les deux prochaines années sur le parcours du projet United Experts jusqu'à son «émancipation» pour être un label de qualité sur le marché des activités culturelles, une marque reconnue en Roumanie, dans la région et en Europe. C'est ton projet, né sur la base de ta longue expérience professionnelle et inspiré de tes idées visionnaires pour apporter une valeur ajoutée de grande préciosité à la vie culturelle: professionnaliser encore et de manière durable les services et la gestion dans le domaine culturel. C'était ton ambition et pour cette finalité tu donnais tout. Je venais de tout autre bord que de la culture. Nous avons travaillé ensemble sur des questions très rationnelles comme des outils de la gestion, un business plan, des instruments de reportage et de monitoring. Mais il y avait beaucoup plus entre nous. Une amitié sans grandes paroles. Une bienveillance réciproque. Tu m'enseignais avec ton grand savoir et savoir-faire culturel d'abord, mais aussi doté d'une force visionnaire et courageuse. Oui, nous avons aussi échangé sur les aspects durs et difficiles d'être toujours le moteur et l'animatrice d'une dynamique. Notre dernière rencontre à Paris me restera toujours dans mon âme. Tu étais très malade, très faible. Tu as partagé avec moi une dernière fois un repas roumain, un ver de vin, une belle causerie tout au long de cet après-midi d'un dimanche sous la pluie dans un Paris gris et froid. Nous avons fait une petite promenade pour prendre l'air et boire une tisane. J'ai compris la gravité de ta maladie lors de cette rencontre douce et précieuse. Tu me parlais de tes plans. «Il faut faire des plans, tu sais», tu me disais, et tu planifiais une pause – un sabbatical. Tu voulais changer un tas de choses, être plus libre et plus ouverte encore pour la créativité et la création artistique. Et tu voulais vivre une longue vie heureuse avec Cosmin.

Chère Gabi, nous nous sommes connues deux courtes années. La qualité de nos rencontres, la bonté et l'intérêt réciproque pour nos vies respectives, m'a beaucoup enrichie. MERCI.

Amitié

Monika Egger

coach si consultant, Olten, Suisse

GABRIELA TUDOR: MAKING A DIFFERENCE

We were sitting in the car after a preparatory workshop in Tescani and we were a bit downcast after all the discussions. Working with the four big Cultural Centres in Romania in a project aiming the establishment of professionally managed Artist in Residence programmes seemed to be a really challenging task: The expectations of the different stakeholders were quite diverse, the organizational structures complicated, the enthusiasm limited. This was going to be a difficult project. *There are other possibilities for our third cooperation project in Romania, I said to Gabriela, we could work with only one partner, an NGO for instance, which has a clear proposal for a three years project. This would be much easier and less risky.*

But Gabriela was not the person to choose the easy way. *The government organisations in the field of culture are the ones which have a good infrastructure and the necessary resources, she argued, and they could do much more for the cultural life in Romania. Working not only with NGOs, but also with them, would give the best chance to really change something in the long run.* That is what Gabriela strived for in her work with the Swiss Cultural Programme: to use the chance to have this support for a limited time in the best possible way to really make a difference for the Romanian cultural scene. The first cooperation project “Phoenix 05” had already shown that this is possible: more than twenty cultural referents participated in this project and developed new models for their cultural house. From places, a bit lost and sad, with a disco on Saturday night and some sporadic activities, they developed into lively meeting places with regular programmes and a broad participation of the young and the elder in the village. The Ministry of Culture accepted the input given by the SCP, decided to take over the “Phoenix” - and created new possibilities for the cultural houses to get support for specific projects.

Also the project with the four Cultural Centres - for which she created the name ArtistNe(s)t - has been a success, and this has a lot to do with her competent, inspiring and encouraging coordination. The Centres have become places where Romanian artists meet with artists from Switzerland and the Netherlands, from Greece and even Australia. Horizons open up and new relationships were created. Gabriela was doing her work not only very seriously, but with all her heart, as she was convinced that culture is important, particularly in a society which is undergoing so many transformation processes as Romania. It makes the society richer, more lively and participatory and permits people to develop their potential of creativity.

I will miss Gabriela, the inspiring discussions with her, the exchange of experiences and impressions and also the moments of joy and laughing - testing a children swing in a service area or trying jeans in a factory outlet in Timișoara. She was a very rich and a fine person. Together with her you felt that you can move things, that you can plant seeds and water them to grow and flourish. I am convinced that Gabriela's plants will continue to grow and carry beautiful flowers and fruits.

Elisa Fuchs
Manager cultural, Zürich

Pe terasa biroului din Grigore Alexandrescu, imagine de Iosif Király

We met in the old Swiss Cultural Programme (SCP) office on Pitar Moş Street. I went there in spring 2004 for a first visit, as I had arrived recently in Romania to take up my posting at the Swiss Cooperation Office. The Local Board of Pro Helvetia was part of my assignment. In fact, I explicitly asked for it, being somewhat ill at ease with the prospect of all those rural projects in Transylvania (afterwards I learnt to like them too, but that's how it was). I don't know if we already spoke French, but I remember how we sat there in conversation: polite, scrutinising, a little insecure; one Gabriela was a well-educated lady, the other a woman who had seen too many changes to naively assume them being for the better. She told me about the SCP and the general situation of contemporary arts and culture in Romania; she gave me books to read and CDs to listen to.

Gabriela took me to exhibitions, concerts and performances; she introduced me to artists, critics and cultural managers. I discovered another world, her world, because she created and sustained it – not alone of course, but to a significant degree. This was how transition should have been. Something else than the stupid frenzy to extract the most private profit from public property exposed by so many sons and daughters of uprooted peasants or children of screwed (and shrewd) communist functionaries. I met people, like Gabriela, who made the most of all the new possibilities but at the same time were conscious of what was going on.

In doing so, however, they had to rely heavily on international funds and this dependency has its drawbacks: fashion over substance and projects instead of institutions among them. The fact, so I believe, that the SCP Romania was less prone to these problems than other internationally funded programmes had a lot to do with Gabriela, the person she was and the way she worked. Her just vision and unparalleled commitment to the SCP was beyond doubt. Gabriela gave more and more freely than could reasonably be expected from her, to many people, including to myself; I'm grateful to her.

Gabriela had a passion for and never gave in on quality. Even if she knew what was possible and what wasn't, she would never do a project, just because it was convenient. This was perhaps what brought us together on the SCP Local Board. I tried to support her and the Romanian members of the board to select the best proposals even if they weren't convenient. Where Gabriela felt sure about her opinion (that is on art and culture) she would defend her position calmly and tenaciously. On other more practical things perhaps she argued her case calmly still, but with a flutter in her voice. I tried to help her in these matters where I could.

I also remember Gabriela's fine humour and modesty. Her humour often had an air de *fin de siècle*,

but sometimes the giggling girl broke through. Gabriela was able to be happy and that's not a small thing. Her modesty was sincere and probably prevented too many to fully appreciate what she accomplished.

In September 2008 I learnt of the cancer that ravaged Gabriela's body and the desperate search for the right doctor and a cure. In November I met Gabriela in Paris for the last time. I went to the apartment on rue de Suez, together with Simina, to take Gabriela and her son Vlad out for lunch. She was clearly very ill but I was deeply moved by her inner strength and the dignity with which she fought the cancer. She prepared herself diligently with a mauve bonnet fitting her coat and shoes. Everything required a great effort from her but she managed to smile. She went down the steep flight of stairs slowly. The cold and windy streets of Paris were not what she needed but she did not complain. I think she liked to go out, to see people, to feel alive.

Now I stitch together my memories for not losing you completely: the things I just said and many, many more.

Thomas Stauffer
Bern

GABRIELA TUDOR, UNE BELLE ÂME S'EN EST ALLÉE.

Gabriela Tudor nous a quitté. Elle est partie comme elle a vécu, discrètement, sans drame ni effusion et sans alarmer ses nombreux amis et connaissances. Sa nature généreuse, sensible et désintéressée nous manquera. Gabriela avait cette intelligence simple et subtile qui ne s'affichait pas mais comprenait les nuances, les pointes d'humour tout comme les situations délicates. Comme toutes les belles âmes, elle était discrète et modeste. J'ai beaucoup apprécié son engagement au service de la promotion des artistes et de la culture. Son intérêt pour le monde de l'art, son dévouement et sa riche personnalité ont produit d'importants événements culturels, ont généré des liens d'amitié, ont suscité des collaborations artistiques et ont ranimé la flamme de la création et de la communion, sources de bonheur et de sérénité.

Elle est partie avec courage et nous a laissé un message d'espoir nous invitant à ne pas nous abandonner à la tristesse, au désespoir et à l'inactivité. Efforçons-nous d'honorer sa mémoire en promouvant les mêmes qualités qu'elle a démontrées pendant sa trop courte existence.

L'Ambassadeur de Suisse à Bucarest

Livio Hürzeler

Vernisaj *Back to the Future* la Galeria Noua, 2007

Întâlnirea mea cu Gabriela a fost una dintre acele întâlniri care lasă urme în decursul unei vieți. Patru ani la scara veșniciei nu înseamnă aproape nimic, însă consistența lor e trădată de rezultatele acestor ani de muncă. A format oameni și a modelat instituții, eu însămi îi datorez inițierea în managementul cultural și deschiderea către arta contemporană.

Știa să planifice și să respecte termene, binevoia să înțeleagă neîndemânarea artiștilor când venea vorba de chestiuni formale, facilitându-le dezvoltarea profesională într-o perioadă în care accesul la finanțări în România constituia încă un privilegiu, știa să îmbine diplomația cu fermitatea, spiritul de echipă cu postura liderului.

Era calmă și sensibilă, iubea și proteja natura cu toate ale sale - plante, animale -, câteodată chiar îndrăzne să le acorde un statut privilegiat, în orice dispută respecta părerea celui alt chiar și atunci când nu era de acord cu ea, căutând să valorizeze pozitiv orice întâmplare.

Am împărtășit multe lucruri împreună, am încercat să-i fiu de folos în cele în care Dumnezeu m-a rânduit în toată această perioadă, îmi cer iertare dacă din pricina nevredniciei mele lucrurile nu au decurs întotdeauna așa după cum poate ar fi trebuit și promit s-o port în gând și-n rugăciune până la sfârșitul vieții mele pe acest pământ.
Dumnezeu s-o odihnească în pace!

Larisa Ispas
Administrator United Experts, București

BULGĂRELE DE ZĂPADĂ DIN VÂRFUL DEALULUI...

În primăvara anului 1999 mă pregăteam pentru organizarea unei noi ediții a Bienalei Periferic și, pentru că vroiam să folosesc Baia Turcească din Iași ca un nou spațiu de expoziție, aveam emoții și incertitudini privind pregătirile și asigurarea finanțării. M-am întâlnit atunci oarecum întâmplător cu Gabriela care venise la Iași pentru Festivalul Eurodans.

I-am arătat atunci entuziast Baia Turcească și ea a fost primul om care a intuit potențialul cultural al spațiului și m-a încurajat în demersul meu. Câteva luni mai târziu, am primit o finanțare de la proaspăt înființatul birou Pro Helvetia de la București. Gabriela era directoarea acestuia. Pentru că atunci nu aveam asociație sau fundație, nici cont bancar, Gabriela mi-a dat banii în câteva plicuri mari, care valorau cât jumătate din apartamentul meu. Pe tren, în drum spre Iași, ținând strâns și cu teamă geanta „valoroasă”, am avut revelația că cineva a avut încredere și a riscat alături de mine într-un proiect cultural. În timp Periferic-ul a crescut, devenind un proiect reprezentativ pentru artele vizuale din România.

Mai târziu, după ce am avut și fundație și cont în bancă, am colaborat strâns cu Gabriela în proiectul cARTier, în care, timp de aproape patru ani, am dezvoltat și profesionalizat o instituție culturală independentă care era atât de necesară în orașul meu. cARTier a fost un proiect de cultură socială realizat într-un cartier din Iași. Fațadele de blocuri pictate de artiștii din Asociația Vector au schimbat ceva din atmosfera gri a cartierului. Am avut marea bucurie să văd recent că Primăria din Iași a început să modernizeze toată esplanada cu blocurile pictate de noi. cARTier a fost bulgărele de zăpadă din vârful dealului...

Matei Bejenaru

Artist vizual, Iași

O cunosc pe Gabriela în ipostaza de inițitoare și forță catalizatoare de acte culturale.

În managementul cultural, ca în orice alt domeniu, există întotdeauna o formulă sigură de succes: evenimente ample, nume consacrate, forme stabile și deja rafinate, scenarii sau partituri premiate. Să explorezi zone periferice, să susții creatori și idei noi, uneori extravagante, criptice sau incomode e un act de curaj. Și un gest de încredere.

Gabriela înțelege și apreciază valoarea proiectelor mici, a experimentului, intuiește potențialul unui gest cultural care, pe moment, stârnește pasiune doar într-o mână de oameni. Ani la rând, cât timp a gestionat fondurile Pro Helvetia în România, arta tânără de la noi și-a găsit aici una dintre puținele surse de creștere și încurajare.

Lucrăm de aproape trei ani împreună în proiectul ArtistNe(s)t. Proiectul e plămădirea Gabrielei. Lipsa spațiilor și a programelor de rezidență artistică în România e o temă resimțită și invocată adesea în mediul cultural, însă puțin explorată la nivel practic. ArtistNe(s)t e prima inițiativă menită să susțină practica rezidențelor artistice în România. Patru centre culturale – din Sinaia, Tescani, Arcuș și Bacău – sunt însoțite și sprijinite într-un proces care să conducă la stabilizarea unor „cuiburi” de rezidențe artistice în spațiul românesc. Nu e o muncă ușoară. Conceptele sunt noi, formele greu de stabilit. Artiștii – cu toții artiști contemporani, din zona artelor vizuale, dansului, literaturii și teatrului – sunt adesea dificili și nevoile lor greu de administrat în mediul cultural și social conservator al celor patru centre. Apreciez viziunea Gabrielei și intensitatea cu care se implică în fiecare etapă a proiectului. Situații neprevăzute apar la tot pasul și soluțiile vin de fiecare dată din partea ei. La sesiunile de formare, concepute pentru dezvoltarea profesională a echipelor care administrează rezidențele în fiecare centru cultural, e o prezență catalizatoare, dinamică. Fiecare veste, bună sau rea, fiecare pas în evoluția proiectului, fiecare rezultat e împărtășit cu ea și prin ea.

Sensibilă la lipsa de expertiză culturală profesionalizată, Gabriela investește energie în dezvoltarea United Experts, *o marcă de calitate în domeniul serviciilor culturale*. E un alt domeniu de pionierat pe care și-l asumă cu dedicare și care implică, întâi de toate o bună cunoaștere a spațiului cultural românesc și a nevoilor sale, voința de autoperfecționare și persistență în lucrul cu organizațiile culturale.

Am bucuria de a cunoaște – prea puțin încă – din ceea ce Gabriela împărtășește cu noi, prin munca ei: viziunea unui mediu cultural efervescent, a unui spațiu social evoluat în care arta și creativitatea sunt integrate în mod firesc în cotidian; încrederea și puterea de a transfera această încredere către cei aflați la început de drum; dinamism, regenerare și devotament. Toate acestea, completate de un spirit energic, distins și rafinat.

Rarița Szakats
Manager cultural, Cluj

Cred că nouă, oamenilor, ni se oferă în viață (în cel mai fericit caz) șansa câtorva întâlniri care ne schimbă pentru totdeauna. Întâlnirea mea cu Gabriela va rămâne mereu vie, așa cum tot ceea ce ea mi-a dăruit este parte din mine. Uneori în viață îți trebuie câteva impulsuri pentru a prinde curaj, pentru a descoperi lucruri noi despre tine. Privind înapoi, sunt puțini oamenii despre care pot spune că au crezut în mine, că m-au sprijinit necondiționat și m-au încurajat în mod constant. Unul dintre ei este Gabriela.

În anul 2004, când am terminat UNATC-ul încercam să găsesc soluții pentru a-mi prezenta spectacolul. Când în sfârșit am găsit, împreună cu Cătălina Gubandru, spațiul necesar - Teatrul Nottara - am realizat că vom avea nevoie și de un buget pentru onorariile dansatorilor. La vremea aceea știam că există Pro Helvetia, dar nu o cunoscusem pe Gabriela Tudor. Am mers, cu emoțiile aferente, la întâlnirea cu ea, și împreună cu Cătălina i-am explicat ce și cum. Nu ne cunoștea și cred că a simțit că suntem intimidată. A fost foarte deschisă, ne-a explicat ce formular trebuie completat, care sunt condițiile și mai ales responsabilitățile noastre. Atunci am completat primul formular de finanțare.

După spectacolul de la Nottara din decembrie 2004 am ieșit să bem ceva. Eram mai mulți în grupul de atunci. Printre ei era și Miki Braniște. Gabriela ne-a făcut cunoștință și de atunci ne-am tot văzut (eu și Miki). *eXplore dance festival* a fost primul nostru proiect realizat cu sprijinul ei. Gabriela a fost un fel de nașă pentru ArtLink, știam că ne putem baza pe sfaturile ei. Am continuat proiectele ArtLink, solicitările de finanțări trimise peste tot...

PerForming the Body a adus printre noi 5 artiști *fresh*, o experiență nemaipomenită pentru toată lumea. Cred c-am "crescut" cu toții în câteva luni, cât alții în ani. Au continuat multe altele... *Bucharest en dix mots*, filmarea din Parcul Ioanid, ea și Pufiță...

Nu o să uit niciodată experiența workshop-urilor de la Ceptura, Prahova (proiectul Phoenix), cât de mult m-a marcat și schimbat în relațiile cu ceilalți, cât de norocoasă m-am simțit atunci... Rezidența de la Bacău, când știam că se bazează pe mine. Mă simțeam atât de privilegiată, era un nou început, plin de optimism... Plimbarea și prânzul nostru din Veneția, orașul ei preferat... *Sibiu Dans 2007*, întâlnirea din *Migrant Body*, felul în care se implica cu totul în ceea ce făcea, cum reușea să găsească mereu soluții la orice problemă... Podul din Bassano del Grappa, șprițul și înghețata cu grappa...

Proiectul United Experts m-a făcut să înțeleg că întâlnirea noastră a avut un scop, iar eu îl descopăr în fiecare zi, cu fiecare idee și proiect început. Pentru mine, Gabriela va însemna mereu căldură, calm, optimism, încredere, energie. Pentru ArtLink, Gabriela va rămâne un model ca manager, unul din puținii pe care personal am avut onoarea să îi cunosc.

Prin proiectele noastre Gabriela va continua să fie prezentă printre noi, iar *eXplore dance festival* va fi un omagiu adus întâlnirii noastre.

Andreea Capitanescu
Coregraf și manager cultural, București

It was 2004 when I met Gabi. It was a year, when we as newly established organization had a vision to see our country Macedonia on the map of the contemporary dance. Our starting point was our belief and the vision that we hardly could share with the people in the surrounding. However, fortunately we had international colleagues to share our vision with; people that supported us and our vision and helped us to make the first steps towards it. One of those people was Gabi.

We had the opportunity to work together on organizing *Third Balkan Dance Platform* in Skopje, Macedonia. She was a part of the board of partners and selectors of the *Third Balkan Dance Platform* in 2005. She believed in the development of the dance scene in the Balkan region, in its capacity, force and verve. She was a presenter, promoter and voice of all that potential. She was advocator of the needs of the Romanian contemporary dance scene who paved the international path for the young Romanian choreographers. While working, we shared and widen our vision through new suggestions that she brought among us. I had an opportunity to share another point of view, a strong and referential.

I knew Gabi as professional, strong and spreading voice of the contemporary dance, Romanian choreographers, dancers, cultural operators..... She was a person with goals and values that made dreams come into reality. She helped me and my colleagues to make our belief and vision stronger. At the end of the *Third Balkan Dance Platform* she came to us and said: "Congratulations, you made very professional work". That meant a lot to me and my colleagues, because she never said a thing that she didn't mean.

Today, when we talk professionalism, I remember her, when we talk about dedicated cultural manager I think of her, when we talk professionalization of contemporary dance I think of her, when we talk Romanian contemporary dance scene I think of her, when we talk strong minded I think of her, when we talk visionary I think of her... and I always will.

Biljana Tanurovska – Kjulavkovski
Cultural manager, Skopje

Am avut plăcerea să lucrez cu Gabriela Tudor în 2007, cu ocazia unui proiect inițiat de Programul Cultural Elvețian (care încheia activitatea sa în România prin aceasta inițiativă) conceput sub forma unei instalații permanente în spațiul public, în parcul Kiseleff din București.

Ideea proiectului meu pornea de la o afirmație a lui Jean Baudrillard referitoare la faptul că „orice obiect poate căpăta valoare artistică prin anularea funcționalității lui”, luând ca exemplu ready made-ul, care „separă obiectul de propria lui utilitate, neschimbându-l în niciun fel”. Proiectul meu se baza pe această reflecție asupra anulării funcției obiectului - pioanezei - și replicarea lui în contextul spațiului urban.

Fiind primul proiect la care am colaborat cu Gabriela Tudor, am apreciat încrederea pe care mi-a acordat-o, implicarea și sprijinul ei permanent, am comunicat extrem de bine pe tot parcursul desfășurării proiectului. Consider că era unul dintre puținii manageri culturali activi, permanent implicați, prin programele pe care le desfășura, în susținerea artei contemporane românești.

Anca Benera

Artist vizual, București

Am cunoscut-o pe Gabi în 1997. Ne-am intersectat întâi la Fundația Meta, apoi ne-am întâlnit și am colaborat când am urmat cursurile Masterului în Management Cultural Ecumest. După lansarea Antenei Pro Helvetia din 1999 am început să mă văd mai des cu ea la diverse evenimente iar la unul dintre ele am început să discutăm cum ar fi să pornim un spațiu expozițional în București. Eram în 2000, când nu erau multe spații de expunere în afara galeriilor UAP-ului, care să promoveze arta contemporană cu un program coerent. Singurul spațiu din capitală era al CIAC-ului, care de altfel a fost și partenerul proiectului Galeria Nouă încă de la început. În 2001 am primit aprobarea de la Primăria Municipiului București unde depuseserăm proiectul și am obținut spațiul din strada Academiei, unde am funcționat timp de 7 ani. În toată această perioadă, și după aceea, am colaborat cu Gabi și am beneficiat de un sprijin financiar constant din partea biroului Pro Helvetia, pe care îl reprezenta. Spațiul expozițional Galeria Nouă a fost un proiect de succes, care a contat pe scena de artă contemporană românească. Știu că era mândră de acest proiect și de ceea ce reușisem să facem împreună. Colaborarea cu ea a fost ideală: corectă, eficientă, fără presiuni de putere pe care uneori finanțatorul le poate impune, relaxată și creativă.

Trebuie să recunosc că întotdeauna m-au fascinat optimismul și credința ei că poate realiza în România proiecte care mie mi se păreau utopice. Așa a fost și în cazul proiectului Galeria Nouă, când inițial nu am crezut că este posibil să obținem spațiul de la primăria capitalei și unde s-a dovedit că ea a avut dreptate. Pentru acest rezultat a avut o contribuție personală și instituțională crucială: întâlnirile cu reprezentantul primăriei au fost stabilite de către biroul Pro Helvetia de la București iar la prezentarea proiectului m-au însoțit atât Gabi cât și colega ei Christina Ackermann (Pro Helvetia Zürich), care ne-a susținut proiectul. Pe parcursul anilor în care am colaborat am admirat-o cum a știut să folosească pârghiile oficiale pe care i le oferea poziția pe care o avea și instituția pe care o reprezenta pentru a aborda oficialitățile (de stat sau locale din România) și a putea transforma o idee în realitate. Imaginația și proiectele sale au fost tot timpul susținute de firea ei echilibrată, pozitivă, optimistă, diplomată și constructivă.

De când am început să-l ajut pe Cosmin la pregătirea acestei cărți am văzut, adunat, citit seară de seară materialele trimise de prieteni și colaboratori. Am regăsit-o în cuvintele tuturor și m-am gândit că nu e puțin lucru să lași în urma ta atâtea proiecte valoroase și-atâția oameni care să-ți simtă lipsa. Mă uit la zecile de imagini cu ea: surâzătoare, preocupată, curioasă, ghidușă, alintată, copilăroasă, meditativă, matură, strălucitoare, fericită, radioasă... exact așa era Gabi și în realitate. Așa o s-o păstrez și eu în minte.

Aurora Király
Manager cultural, București

CE LEGĂTURĂ ARE DANSUL CU EDUCAȚIA

Am crezut întotdeauna că încăpățânarea servește în viață la fel de mult ca *laissez-faire*-ul, iar obstinația într-o direcție te salvează pe tine, dar și pe cei din jur, împotriva voinței tale. Când mă gândesc la Gabriela, și o fac adesea, poate mai mult de când ea nu mai este printre noi, tind să transform părerea personală într-o axiomă: încăpățânarea în proiect (iar nu încremenirea!) este salutară.

De Gabriela m-au apropiat și m-au îndepărtat multe: idei, perspective, opinii personale sau profesionale. Un lucru însă l-am avut în comun și pentru aceasta nu sunt suficiente cele 2000 de semne aici de față: amândouă am început un lucru pentru a-l finaliza. Indiferent de preț, de suferință, de consecințe. Probabil că și ea s-a întrebat, cum o fac și eu, dacă eforturile, uneori supraomenești, pentru a mișca un milimetru străvezii în viață și în cariera profesională au vreo răsplată sau vreo compensație pe această lume sau pe o alta. Nu puține i-au fost momentele de cumpănă, cei apropiați ei le cunosc mai bine. În pofida lor, și-a păstrat zâmbetul, optimismul și a luptat, a luptat cum numai o femeie o poate face, dedicându-se fără rezerve proiectelor în care s-a implicat.

Latura pe care i-am cunoscut-o cel mai bine era cea dedicată dansului. Recent, un artist își punea întrebarea pe un blog „Ce legătură are dansul cu educația?”, cu o revoltă sinceră, aceasta fiind probabil opinia sa reală. Ca într-un film, mi-au defilat în minte momentele Ecumest, dar mai ales clipele „coregrafice” 1997-2004, petrecute și alături de Gabriela. O etapă de viață în care am învățat mai ales cum să **nu** fac lucruri pe care apoi să le regret. Oare ce aș fi ales dacă renunțam la propunerea din 1998 venită din partea Gabrielei și a lui Cosmin de a lucra în dans? Atâtea posibilități, tot atâtea direcții: cert este că, retrospectiv, tot dans aș alege, tocmai pentru impactul lui, formator de caractere.

Dansul este disciplină. Gabriela o avea. Dansul este grație, este delicatețe, dar și forță și frământare. Meschin timp, timpul imperfect: dansul este, Gabriela este! În prezent, și nu în trecut. Se pot scrie și spune multe, *de laudatio* sau *faire-part*. Cred că Gabrielei i-ar fi plăcut să se vorbească despre proiectele și lucrurile duse până la capăt și mai puțin despre ea.

Astfel încât dansul, acum, la final, la un prea brusc final pentru Gabriela, este cel care vorbește despre ea și în tonuri șoptite, și în octave înalte: Centrul Inter/Național al Dansului, Platforma Dansului Românesc, Dans Acces, rezidențele artistice recente de la Centrul George Apostu din Bacău. Este nedrept să scriu aceste rânduri și să văd din mersul mașinii *Grădina pentru oamenii care nu dorm* în parcul Kiseleff, iar Gabriela să nu o poată face. Era nevoie însă de un organizator tenace, surâzător, în altă parte, și atunci Gabriela s-a retras ușor, ușor, a făcut mici pași către ieșire. Când nimeni nu era atent, fiind cufundat în conversație, în acte, în caietul de regie, ușa a alunecat lin peste parchet și s-a lăsat tăcerea.

Ce final. *Un ange passe*.

Andreea Grecu
Manager cultural, București

CU ADMIRAȚIE DESPRE GABRIELA

Gabriela Tudor a fost prima persoană pe care eu, ca tânăr jurnalist cultural în România de la mijlocul anilor '90, am auzit-o vorbind cu sens despre cum se conduce o instituție culturală și cum se fac aplicațiile pentru fonduri europene ca să reușești să-ți duci la împlinire proiectele. Multă vreme de atunci înainte, în toți anii în care a condus antena Pro Helvetia în România, găseam numele ei sau sigla instituției pe afișul tuturor evenimentelor culturale care meritau într-adevăr atenție. Alegerile ei erau fără greș, dovedea un instinct remarcabil în a detecta proiectele îndrăznețe, creatorii curajoși și inventivi și reușea mereu – nici azi nu știu cum – să le fie alături. Și să-i pună pe creatorii români în legătură cu lumea, ceea ce pentru deschiderea lor a contat enorm.

Ceea ce mai uimea la ea, în acele vremuri definite de o inconstanță națională era tocmai coerența a ceea ce își propunea, consecvența cu care stătea alături de oamenii și ideile în care credea, faptul că nu se pierdea, nu se rătăcea și mergea mereu pe drumul pe care îl alesese. Un drum care a însemnat concret implicarea totală în dezvoltarea spațiului artistic independent din România, indiferent de zona de creație – arte vizuale, teatru, dans... Investiția ei în această mișcare independentă, care a crescut în ani dând satisfacții tuturor celor care au crezut în ea, este imposibil de cuantificat, dar mie – ca unul care a consemnat ce se întâmpla, de pe margine - mi se pare o investiție inestimabilă.

Ca om, Gabriela mi s-a părut mereu de o exemplară discreție și eleganță. O doamnă care părea deseori o fetiță, nu numai prin delicatețea ei, ci și prin felul în care vorbea, râdea sau te privea. Era ceva autentic, deschis și generos în privirea ei, așa cum vezi în ochii copiilor care n-au fost atinși încă de dezamăgirile vieții.

Îmi amintesc că am văzut-o ultima dată pe o plajă, la 2 mai, plimbându-se calm împreună cu câinele ei, un pic abătuți amândoi, ca și cum ceva i-ar fi dezamăgit. Dar când m-a văzut, de departe, mi-a făcut cu mâna răspunzând la semnul meu și a zâmbit, parcă uitând tot ce o apăsă. Aceasta rămâne ultima ei imagine pentru mine.

Cristina Modreanu

Jurnalist, București

PARTY ACASA CU PRIETENII SI
FAMILIA

Dragă Gabriela,

Când ai venit în clasa noastră, clasa a III-a, mi-am spus că păpușile există cu adevărat: păr sârmos auriu, ochi limpezi, ținuta dreaptă și mândră, în același timp rezervată și gata să-ți răspundă cu bunăvoință. Totul era precis și corect la tine, începând de la felul cum îți stătea uniforma până la felul în care făceai compunerile sau rezolvai problemele la matematică. Aveai un gest al tău, de o înfinită delicatețe, cu care îți aranjai inutil părul și cordeluța, cu mâna dreaptă. Întru totul erai ALTFEL, ca o pasăre într-o nevăzută colivie de aur, ca o prințesă din povești, ca o minunată păpușă. Pentru mintea noastră de adulți "păpușă" sună fals și morbid, dar pentru mintea unui copil păpușile sunt o lume plină de viață, în care totul este apropiat, posibil și fericit. Peste ani te-am reîntâlnit și ți-am regăsit farmecul intact și, vai, tărâmul tău inaccesibil. La porțile tărâmului inaccesibil stau în mâini cu dragostea mea pentru tine, total ineficientă dar nu inutilă. Acum ești dincolo, unde toate s-au înțeles și s-au împăcat și unde dragostea fiecăruia pentru tine te poate ajunge în voie.

Carmen Sturdza

București

Am cunoscut-o pe Găbița în 1978. Unica Găbița... ASE-ul a organizat un revelion la Hotel Park în Mamaia. Amândouă eram studenți la ASE/REI. Ea în anul doi eu în anul trei. Toți studenții am fost cazați la etajul 7 sau 9... și așa am cunoscut-o pe Găbița... Pentru că avea oroare de ascensoare, pe ea au cazat-o la etajul unu. Ca să vină la etajul 9, unde era distracția, în fiecare zi urca pe scări toate cele nouă etaje. Câte o dată chiar de două ori pe zi. În 10 zile cât a durat tabăra nu am auzit-o niciodată plângându-se că îi este greu să urce 9 etaje.

După Mamaia drumurile noastre s-au despărțit... abia după 1983 când a venit să lucreze la Aversa, am devenit prietene bune. Când aveam nevoie să vorbesc cu cineva o sunam sau mă întâlneam cu Gabi. Când avea nevoie să-și pună ordine în gânduri Găbița mă suna pe mine.

Nu am întâlnit niciodată o persoană mai generoasă și mai modestă. De o inteligență scilipitoare puteai vorbi cu ea câte în luna și în stele. Aparent fragilă, avea o voință de fier. Întotdeauna realiza ce își punea în cap.

Și chiar dacă după 1991 cariera în domeniul artei a devenit importantă, Vlad, Cosmin și părinții au fost întotdeauna pe primul plan. Nu știu de unde avea atâta energie să le facă pe toate.

Când după 2001 ne-a despărțit un ocean tot am continuat să vorbim și să știm una de alta.

Îmi pare rău că depărtarea a făcut să nu pot fi mai mult alături de ea în ultimele două luni cât a fost la Paris. Am vorbit cam de două ori pe săptămâna și niciodată nu mi-a ascuns care era situația, dar chiar și așa, încă o dată, Găbița m-a dat gata cu optimismul ei de fiecare zi. Până în ultima clipă vorbea de Paris și cât de minunat a fost să fie acolo cu Cosmin și Vlad. Asta era Găbița. O prietenă extraordinară, o persoană de o noblețe sufletească ieșită din comun. O să-i duc dorul în fiecare zi.

Irina Herne

La terminarea facultății în anul 1980 am avut repartiție la Uzina de Pompe București, unde m-am prezentat în luna octombrie. Mare mirare când am ajuns la Serviciul Personal și mi s-a spus că deja s-a angajat cineva cu numele Sîrbu. Era vorba de Gabriela Sîrbu. Apoi au verificat actele și s-au lămurit că este vorba de altcineva care trebuia să se angajeze, de mine Gențiana Sîrbu. Culmea, amândouă am fost repartizate la Serviciul Financiar. Un birou cu multe fete minunate și câteva doamne trecute de 45 ani. Am lucrat cu Gabi câțiva ani împreună, aveam chiar și aceeași semnătură GSîrbu.

Îmi aduc aminte acum, Gabi era foarte sensibilă la mirosuri și exigentă în ce privește curățenia. Înainte de masă, se spăla pe mâini la chiuvetă și venea cu ele ridicate fără a atinge ceva și se așeza la birou, se ștergea și apoi super dezinfectată lua dejunul. La un moment dat una din doamne chiar a întrebat-o: “Gabi, când o sa ai copil ce o să faci? Un copil mic va trebui să-l speli, să-i faci igiena, să speli scutecele, cum vei face toate astea?” Gabi ne spunea că o să vadă când va veni momentul. Într-o zi chiar a venit momentul, Gabi a născut un băiețel.

Peste ani fiecare a plecat la alte locuri de muncă. Ne-am reîntâlnit când eu lucram la bancă și ea era la Fundația Culturală DCM. A venit cu o cerere de sponsorizare pentru un eveniment cultural al fundației. Am depănat amintiri de la primul loc de muncă, din facultate, despre colegi și copii. Am tot vorbit după aceea. Îmi povestea de proiectele culturale pe care le are, de băiat, o întrebam ce fac părinții (pe mama Gabrielei am cunoscut-o la Ministerul Industriei și Construcțiilor de Mașini - MICM când am fost trimisă de la Uzina de Pompe să duc niște acte). Era extrem de fericită.

În anul 2005 când ne pregăteam să sărbătorim 25 ani de la terminarea facultății îmi amintesc că eram împreună cu soțul meu pe o străduță paralelă cu strada Lipscani și când am întors privirea am zărit-o pe Gabi care era însoțită. Mă grăbeam foarte tare. Îmi amintesc că era așa cum o știam neschimbată, înaltă și subțirică. Îmi pare rău că nu am oprit măcar câteva secunde să o salut. A fost ultima oară când am văzut-o.

Gențiana Sîrbu
București

PRINZÂND FLUTURI CU GABI

Există oameni a căror viață (de obicei, nemeritat de scurtă) atinge o mulțime de alte vieți, dându-le un elan neprevăzut și înseninându-le. Trec prin viețile noastre ca niște primăveri – pline de planuri, de speranțe și de energii. Trec și se duc, dar nu mai revin și-n anii următori, ca toate primăverile. De aceea, poate, îți vei aminti întotdeauna de acel om care-a fost ca o primăvară...

Nu mai știu când am cunoscut-o pe Gabi, bănuiesc că la deschiderea Theatrum Mundi, așadar pe la-nceputul anilor '90. Eram, oricum, vecini, dar acest lucru l-am aflat – normal - abia după ce ne-am cunoscut.

Țin minte că într-o vară am mers, împreună cu un grup de prieteni, la Moeciu de Sus, unde mă duseseră ai mei încă de copil. Am petrecut câteva zile în casa gazdelor noastre, pe tăpșanul care o lua la deal și pe care-am urcat până-n vârf, am privit roată de jur-împrejur toată frumusețea aia tihnită, cu Bucegii ca niște frontiere tari îmblânzite de asfințit, apoi am coborât tăpșanul și am cules fragi și zmeură. A fost minunat. Gabi râdea cu râsul acela al ei de copil, care binedispunea pe toată lumea. Și toți prietenii mei au îndrăgit-o.

Apoi ne mai întâlneam la Institutul Francez, când începuse să lucreze – cu Corina Șuteu – la programul Ecumest. Am fost martorul idilei ei cu Cosmin. Iar Cosmin s-a dovedit omul vieții ei – cel care a făcut-o fericită și care a vegheat-o până în ultima clipă.

Am colaborat cu ea, efectiv, după ce a preluat direcția biroului ProHelvetia, în sediul din Pitar Moș (aproape de casa ei). Mai întâi a fost un festival de film elvețian - primul, în România -, la care m-a rugat să fac selecția. A fost un succes. Gabi era genul de profesionist care știe să-ți lase totală libertate, sugerându-ți – cu maximă delicatețe – anumite “ajustări”. Nu am avut cu Gabi – nici atunci, nici mai târziu, în decursul aceluia an când am fost în board-ul ProHelvetia – nici cel mai mic diferend!

Nu știu cum reușea. Nu spun că ar fi fost mereu veselă și senină, căci nu era (cine poate fi?), dar știu că enervările sau îngrijorările ei (uneori întemeiate) treceau ca o ploaie de vară.

Când mă gândesc la toate lucrurile pe care le-a lăsat – pe care *ni* le-a lăsat (și galerii, și granturi, și platforme de dans, și parcuri...), mă gândesc că, într-adevăr, omul acesta ca o vrăbiuță a pus niște temelii solide pe care toți am construit câte ceva, fiecare cum a putut. Dădea, poate, impresia că se joacă – dar, cu ochelarii pe vârful nasului și cu ochii-n computer (unde avea planificări, grafice orare și socoteli – chestii plicticoase...), muncea din greu. Cineva spunea că cel mai frumos lucru e să nu lași să se vadă efortul. Gabi avea această eleganță: făcea lucruri (lucruri durabile și, în orice caz, importante, interesante, inspiratoare pentru mulți) cu aerul că experimentează. Construia proiecte ca și cum ar fi prins aerul timpului cu plase de fluturi.

De obicei se spune: Dumnezeu s-o ierte.

Dar de ce s-o “ierte” și pentru ce??

A fost unul din cei mai buni oameni pe care i-am cunoscut, o fire veselă, un temperament vital, în ciuda constituției firave, și un om plin de idei și de imaginație, care-i pune pe alții în mișcare.

A înseninat viețile multora.

A iubit și a dăruit.

S-a dus mult prea devreme, când mai avea atâtea de făcut, de iubit, de dăruit. Este o nedreptate strigătoare la cer.

De fapt, noi ar trebui să-l iertăm pe Dumnezeu (dacă există).

Eu nu pot.

Alex Leo Șerban

București

„Unde dansezi?” Gabriela râde: „Nu dansez – fac management cultural.” E vara lui 1997 și stăm pe scaune alăturate în Club A. Locul clocotește de dansatori și coregrafi, cu minute înainte de o dezbatere cu tema *Ce viitor au absolvenții de dans în România*. Gabriela e zveltă și dreaptă și vivace și spune că multă lume o întreabă unde dansează însă – nu, ea e cea care a organizat discuția, împreună cu Cosmin.

Și ce discuție! Eu, jurnalist la Dilema, am de construit unul din acele numere tematice numite de dilematici „stări” și, cu dosarul sau puzzle-ul stării dansului în lucru, am venit aici cu inima strânsă, gata să iau în piept obișnuitul torent de logoree nombrilistă și lamentații rituale despre moartea culturii. Dar iată că Gabriela Tudor și Cosmin Manolescu au inteligența și energia să facă pentru lumea dansului ceva cu totul inedit: au izbutit să aducă la aceeași masă tabere și coterii care se detestă furibund, în încercarea de a face o consultare adevărată. Au plantat nu doar un flipchart în hruba din Lipscani ci și metode noi și alerte de comunicare și prezentare încât întrunirea ia sfârșit la timp, cu liste de idei bune, proiecte concrete, o agendă ba chiar și termene și căi de acțiune.

Vremea a trecut. Ideile și proiectele din vara aceea au devenit, rând pe rând, realități – mari și mici spectacole, stagiuni, serii, cursuri, instituții – iar respectul meu față de profesionalismul Gabrielei și al lui Cosmin a transmutat în prietenie. Adeseori, fie la București, fie la Londra, am stat la o cafea cu Gabriela sau m-am delectat cu spectacole pe care le moșise și n-am încetat să mă întreb cum poate cineva să fie deopotrivă atât de luminos și sistematic. Să combine inspirația cu spiritul practic. Să navigheze cu calm și rezultate excelente într-o mare de miticism, delăsare, birocrăție și răci artistice nesuferite.

Uite că Gabriela a reușit, cu fermitatea ei subtilă, eficace și plină de grație – o fermitate care venea dintr-o mare ascuțime și claritate a minții, din obișnuința de a merge de la cauză la efect și de la punctul nevralgic la soluție.

Ca prietenă, cel mai dor îmi e de discreția, generozitatea și eleganța ei: cosmopolită cu adevărat, emana întotdeauna ceva de gazdă perfectă, ceva din ducesa de Guermantes, și în foyer la Bulandra, în lcoane și în sala de spectacol groovy din Archway, la Londra.

Delia Radu
Londra

Gaby,

*you were a jewel in all of our lives
a shining special person
who has made us all more aware of life and its beauty,
of how to be sensitive, loving and caring in the world,
of how to be intelligent and wise in the face of difficulties.*

*It was wonderful to be with you as you always gave me a feeling of calmness and serenity
and you helped me to see that life must not be about negativity or stress
but that we must fly above this and move forward positively for ourselves and others
thank you for all I learnt from you*

*I miss you
yet I hold onto your hand forever and will love you always*

I still learn from you every day

*Ghislaine Boddington
London*

Suzana Dan - Muzeul Câinelui, ArtistNe(s)t, Sinaia

Există oameni care iubesc câinii. Există oameni care conviețuiesc cu această specie fără a avea o comunicare deosebită. Există oameni care urăsc câinii. Și sunt oameni pentru care nu există nici o altă formă de viață în afară de semenii lor.

Oamenii care iubesc câinii sunt niște oameni cu totul deosebiți. Și spun asta nu pentru că aș face parte și eu din această categorie. Așa sunt ei. Acești oameni nu au o modalitate de a se recunoaște decât dacă își poartă "la vedere" obiectul afecțiunii. Dar cum îi recunoști dacă îi întâlnești într-un birou pur-și-simplu, care nu este nici măcar încărcat cu fotografii ale iubitului patruped? Poți să porți o discuție cu ei fără ca ceva să trădeze această dedicație afectivă. Dar, la un moment dat, (tocmai pentru că există în sertarele tale din creier unul mic care e plin cu povești și imagini) fără să vrei scapi cuvântul magic: câine. Ei bine așa am pățit și eu cu Gabriela. Și de atunci, între noi s-a creat o legătură care, dincolo de colaborările avute, simt că va rămâne în inima mea pentru totdeauna. Gabriela acum este în Raiul pe care mi-l imaginez plin cu ființele mele dragi. Acolo sigur a întâlnit un câine pe care l-am iubit cel mai mult. Gabriela acum este cu frumoasa blondă golden retriever Chanel și cu frumoasa brunetă ciobănesc german Ștrudel care cântă "O sole mio". Știu că e acolo.

Gabriela a fost un om cu care am avut o sumedenie de legături. Și le numesc legături gândindu-mă la felul în care Saint Exupery le-a definit în Micul Prinț. Gabriela m-a ajutat foarte mult. Mai mult decât profesional. Iar acest lucru îl întâlnești rar la oamenii din jur. Fiindcă nimeni nu mai are timp pentru a face așa ceva. Asta m-a fascinat la Gabriela, faptul că a avut o capacitate rar întâlnită de a visa și totodată de a organiza foarte bine și de a da o formă concretă acestor vise. Gabriela m-a ajutat să îmi pun în aplicare 2 din cele mai nebunești proiecte ale mele: "Grădina pentru oamenii

care nu dorm” și “Muzeul câinelui”. Și m-a fascinat că era “mama lui Pufiță”, asta mi-a plăcut cel mai mult. Oamenii pe care îi cunoști îți lasă o amprentă în memorie. Este ca un cod după care îi arhivezi în afect. În momentul în care am aflat că Gabriela nu mai este aproape de noi mi-au revenit în memorie: vocea, zambetul ei și Pufiță.

Aș dori să menționez proiectele în care am avut susținerea Gabrielei: Programul Cultural Elvețian: *Carantina Urbană* în cadrul festivalului Performing Places din zona Lipscani, București (2003); ZART - Expoziție de pictură și concert de muzică contemporană, Berlin, Germania (2004); *Grădina pentru oamenii care nu dorm*, Parcul Kiseleff, București (2006); *Muzeul Câinelui*, în cadrul rezidenței ArtistNe(s)t, Centrul Cultural European, Sinaia (2006).

Grădina pentru oamenii care nu dorm a fost pentru mine un proiect experiment în care doream să creez un mic paradis olfactiv pentru oamenii care ar dori să evadeze câteva clipe din nebulia urbană. Verile, când suferim cu toții în București, ne încântă prin compensația nopților în care ieșim ca micile viețuitoare la o gură de aer. Insomniile sunt un fenomen urban banal, iar colțul de grădină în care ar crește floricele aromate, în care nu ar scrie pe o plăcuță “nu călcați pe iarbă” și unde te-ai întinde pentru a privi stelele, acest colț ar fi pentru mine un soi de materializare a raiului pe care l-am imaginat în picturile mele.

Suzana Dan
București

Suzana Dan - Pufiță, 2007, detaliu

CU GABI...LA TIMPUL PREZENT...

Despre Gabriela nu pot vorbi decât la timpul prezent. Nu îmi pot reprezenta un discurs în care să spun cine a fost Gabi, ce a creat Gabi , ce a lăsat Gabi în urmă...

Îmi este limpede ca lumina zilei timpul prezent la care trebuie să vorbesc despre Gabi. Îmi aduc aminte ultima discuție pe care am avut-o cu ea... Cuvânt cu cuvânt... Știu cât era ceasul, cum bătea vântul... Știu ce zi din calendar era... Dar nu o voi divulga, pentru că tot ceea ce pot afirma despre Gabi nu intră decât în configurări prezente. Pentru că o persoană plină de ființă într-o măsură atât de mare nu poate primi determinări temporale situate în trecut.

Gabi **are** aerul suav, misterios și inocent a lui Mary Pickford.

Asta pentru mine, desigur, așa mi-o reprezint... Ca pe Mary Pickford interpretată de Michel Pfeiffer... Îmi spunea anul trecut la Mangalia, când i-am mărturisit acest mod de a o vedea, că Alex Leo Șerban i-a spus cândva că seamănă cu Victoria Abril. Mi-am amintit de această discuție când, recent, la începutul conferinței despre film ținută la Teatrul Național, Alex Leo Șerban a dedicat evenimentul Gabrielei Tudor... Am resimțit atunci, mai puternic decât pot să verbalizez, că timpul prezent este singura perspectivă din care pot vorbi despre Gabi.

Ea este ceea ce s-ar numi **managerul-poet**, mai mult chiar decât ceea ce înseamnă un manager artist, pentru că tot ceea ce **este** Gabi (o personalitate în care rațiunea trăiește prin intuiție și în care simțul artistic poartă osatura unei structuri raționale fără fisură) se face poezie.

Tot la Mangalia, în vara anului trecut, vorbeam despre lumea lui Ismail Kadare... Și mi-a adus în fața ochilor acea Albanie din substratul cuvintelor lui Kadare. Mi-am dat seama că, orice subiect aș aborda, Gabriela poate să îmi creeze acea atmosferă care să îmi aducă în prezent, în fața mea, orice aș vrea să știu, să înțeleg...

Câtă lume știe cum ar arăta cultura românească actuală fără Gabi? Probabil managementul cultural ar fi un termen vid, iar capacitatea de a împlini arta cu simțul practic ar fi o întreprindere pur don quijottescă...

Despre Gabi nu pot vorbi decât la timpul prezent...Pentru că ea **este** aici într-o măsură greu de imaginat, **ne vorbește** atât de clar încât auzim doar liniștea ce naște senzuri de dincolo de noi...

Melvin Bragg își încheia cartea despre Laurence Olivier cu aceste cuvinte: "*Bon voyage and thanks*" ... Când tatăl meu s-a mutat "în altă galaxie" (vorba lui Eliade) m-am auzit rostind aceste cuvinte...

De atunci nu le mai pot rosti... Pentru că am înțeles că acel voiaj este un mare sălaș **actual**... Un sălaș în care Gabi **este** o nesfârșită idee de prezent.

Gina Șerbănescu
București

GABRIELA ȘI PUFIȚĂ

Pentru mine Gabriela Tudor, o persoană a cărei viață s-a investit în proiecte culturale bine conduse, rămâne mai ales, dincolo de imaginea ei profesională, adorabila stăpână a unui canis simpatic. Pufiță, extensie candidă și neastâmpărată a unei femei veșnic zâmbitoare, o plimba pe Gabi prin parcul Ioanid și asista nerăbdător la conversațiile stăpânei sale. Rar, când ne vedeam mai ales întâmplător prin parcul cu pricina, plănuiam împreună cu Gabriela cum să-l facem vedeta pe Pufiță. Surprinzător era că, de câte ori subiectul revenea în discuție, canişul vioi și dornic de alergare, se oprea ciulind urechile, atent și participativ. Mai să-ți vină să crezi că înțelegea planurile noastre.

Îmi pare nespus de rău că Gabriela a plecat atât de grabită, iar planul nostru a devenit doar o amintire. Îmi este încă greu să cred că s-a întâmplat așa de repede, așa de lipsit de logică, așa de în contradicție cu existența ei de până acum câtva timp!

Adriana Mocca
București

Cu Pufiță la Sinaia, august 2008

Gabriela, Cosmin Manolescu, Irina Cios, Calin Dan, Barajul Vidraru 2006

Când intri într-un labirint uneori ți se agață de picioare un fir, o piedică, sau o călăuză către cotloanele cele mai surprinzătoare. Cu farmec dar și cu prudență Gabriela nu a ezitat niciodată să apuce un capăt de fir și să vadă unde duce.

Ne-am cunoscut prin '95 când își finaliza lucrarea de master în management cultural. Ne-am reîntâlnit când a demarat programul Ecumest și mai apoi ne-am tot văzut la evenimentele Fundației „Proiect DCM”. M-am bucurat să aflu că a fost aleasă de echipa Pro Helvetia să conducă biroul din România. A fost una dintre puținele vești bune în apropierea lui 2000 când toată lumea era puțin tensionată de perspectivele noului mileniu. Cu o intuiție și o echidistanță pe care rar o poți întâlni la o persoană tânără, Gabi a găsit strategia de a insufla o nouă energie lumii artistice românești. Având ea însăși o structură de funcționare “elvețiană” – deschisă, transparentă, corectă și precisă - Gabriela s-a identificat cu Antena Pro Helvetia în România. Pe lângă o foarte bună cunoaștere a contextului cultural românesc și a nevoilor sale ea a știut întotdeauna să găsească buni sfătuitori acolo unde nu avea experiență directă.

Întâlnirea noastră a fost la început profesională dar a devenit o prietenie pe care o voi prețui mereu. Îmi vin în minte o mulțime de momente speciale, pe care le-am petrecut împreună în România sau pe undeva prin lume. Ne amuzam, vorbeam mult și ne împărtășeam îndoielile și frământările. Așa am descoperit că, dincolo de calitățile ei vizibile, ceea ce o definește pe Gabriela este o extraordinară creativitate, o artisticitate înnăscută.

Anul trecut, pornind de la comunicarea deosebită pe care o aveam, și de la competențele complementare de care dispuneam, ea, Cosmin Manolescu, Călin Dan și eu am pus la cale demararea unui proiect interdisciplinar. Cosmin și Gabriela au preluat inițiativa organizatorică și în iulie 2008 am avut împreună o experiență extraordinară, la Catania, în cadrul unei rezidențe la Centrul Majaze. Pe parcursul zilelor petrecute împreună ne-am dat frâu liber, și, în căutarea soluției artistice finale, cu toții adunam și experimentam de-a valma imagini, sunete, mișcări, expresii corporale, momente performative, lava, *pescaria*, castelul Ursino, *orzo* (pe care Gabriela îl consuma cu amuzament în loc de espresso), elefantul negru purtător de obelisc (straniul simbol al Cataniei), strigătele vânzătorilor din piață, cartierul chinezesc, ruinele romane, Etna profilat pe cer sau învăluit în pâclă, poezie, porcul de pluș abandonat, plaja neagră, blocul de gheață, istorie, fotografii, filmări, obiecte, rețete, grădina de cactuși... În fiecare zi la ora cinci ne întâlneam în sala de lucru și deșertam din „sac” ce adunaserăm. Ne apuca noaptea și cu greu ne hotărām să întrerupem.

A urmat evenimentul final în cadrul căruia pe lângă o introducere a scenei culturale românești urma să prezentăm o schiță a viitorului proiect. Gabriela a avut curajul să performeze și așa s-a petrecut debutul ei în dans. Cosmin i-a pregătit o coregrafie pe baza unei serii de elemente găsite de ea în timpul momentelor de mișcare, pe care le aveam zilnic la începutul întâlnirilor. Apoi a înfruntat toropeala soarelui de iulie ca să găsească o costumație nimerită, foarte atentă la detalii, ca de obicei. În seara prezentării eram cu toții tensionați pentru că urma să prezentăm unui public numeros rezultatul lucrului nostru. Cu grația ei naturală Gabriela a început să se miște pe spațiul de dans, depășindu-și emoțiile și urmând cu precizie coregrafia. Radia energie și frumusețe. Era o mică vietate marină ce plutea în spațiul animat de proiecții. Gesturile ei pline de haz și expresivitate au devenit un leit motiv al acestui moment.

Pe fundalul Mediteranei, al soarelui de iulie și al râurilor de lavă, revăd în minte dansul Gabrielei. Firul ce a călăuzit-o prin labirint s-a terminat dintr-o dată, iar ea s-a oprit probabil pe o plajă cu palmieri.

Irina Cios
București

Gabriela venea din altă parte. Această constatare intuitivă devine evidență acum, când gramatica referirilor la ea s-a schimbat definitiv de la *este* la *a fost*.

Antropologic și psihologic Gabriela era *altceva*: pragmatică, eficientă, discretă, onestă, într-o lume și într-un loc unde aceste virtuți rămân (cel mai des) la nivelul aspirațiilor, sau apar sporadic, necumulativ. Ceea ce guverna această alteritate era o *grație* transcendentă, care o punea dincolo de jocul competiției sociale, într-o zonă ludică unde urgența prezenței și a discursului ei erau inevitabil acceptate; adoptate.

Diafanitatea fermă a Gabrielei a garantat succesul unor proiecte grele și insolite în contextual local. Proiecte prin care instituții osificate s-au dinamizat, iar cultura a venit în atingere directă cu zone ale societății pe care le ocolește de obicei.

Gabi era un bun om de afaceri culturale. Înțelegea valoarea banului public și investea în idei promițând un profit distribuit, dincolo de satisfacția imediată a autorului/sponsorilor.

Cu un elegant amestec de bravură și nonșalanță (pe care reflexele noastre îl atribuie de obicei patronajului luminat din alte vremi), Gabriela promova lucruri insolite și nu se sfia să comenteze critic slăbiciuni ale unor proiecte în care avea încredere.

Discreția Gabrielei era nu doar o calitate înnăscută, ci și un instrument de lucru, cu sine și cu alții. Manierismele delicioase ale conversației, sprinteneala vestimentară, deciziile aparent bruște și aparent vesele în domenii unde convenția socială așteaptă (pretinde) sobrietate posomorâtă, toate aceste piruete de Ariel pus pe glume erau aburul ce înconjura o personalitate plină de responsabilitate. Și care căuta să exorcizeze rutinele negative, reziduurile contra-productive pe care în mod inconștient le generăm în relația cu ceilalți.

La Gabriela, aspirațiile, îndoielile, slăbiciunile și frământările erau permanent subordonate acțiunii. E o terapie de generozitate care ne va lipsi, teribil de mult.

Notă: Dincolo de relația specială de prietenie, Gabriela mi-a făcut bucuria să colaboreze cu mine la producția filmului *Sample City* (2003) și a evenimentului teatral *Carne/Cane* (2007). Am făcut consultanță pentru proiectul *ArtistNe(s)t* care a fost, pentru mine cel puțin, o sărbătoare anti-birocratică datorită Gabrielei. A contribuit indirect la realizarea filmului *Pas (de deux)* (spin-off al unui proiect comun cu Alex Leo Șerban, abandonat), facilitând, la solicitarea lui Leo, repetițiile de dans la sala Theatrum Mundi. Tot în acea perioadă, și tot la TM îmi duceam studenții la primele concerte ale Sarmalelor Reci, o deviere bine venită de la cursuri la politică. Cred că aceste amănunte care au dat farmec anilor '90 nu le-am discutat niciodată cu Gabriela.

Călin Dan
București/Amsterdam

Probabil că mulți dintre noi credem că dacă suntem echilibrați, gândim pozitiv, mâncăm naturist, ne oferim anual un concediu în locuri frumoase alături de cei dragi, ne monitorizăm periodic din punct de vedere medical și în același timp suntem iubitori și încercăm să facem bine la toată lumea, ne struim în permanență să construim ceva pentru comunitate, nu ne semețim și nu profităm de poziția noastră socială pentru a avea o relație de forță sau pentru a obține avantaje față de ceilalți, atunci viața noastră pe această lume va fi îndelungată și cu minime suferințe iar cea de apoi va fi o veșnică fericire.

Vestea plecării grăbite dintre noi a Gabrielei – cea care s-a ghidat și a respectat într-un mod cât se poate de firesc aceste norme practice și principii morale - m-a aruncat și pe mine ca și pe toți cei care au cunoscut-o într-o stare de perplexitate, vecină cu confuzia. Cum este posibil așa ceva? Nu știu și cred că nu voi putea să dau vreodată un răspuns. Ce mi-a devenit însă mai clar este că instrumentele și unitățile de măsură ale logicii și moralei nu pot detecta, determina sau explica astfel de situații.

O să-mi amintesc întotdeauna cu plăcere de ea, așa cum am cunoscut-o: suplă, grațioasă, veselă, cu vocea puțin alintată...

Iosif Király
București

VECINA NOASTRĂ DE PE JULES MICHELET...

În primii ani de după căderea regimului comunist, când Gabriela Tudor – Gabi, pentru cine a cunoscut-o – lucra la UNITER, apoi la noua companie Theatrum Mundi, drumurile nu ni s-au intersectat. Mergeam și pe-atunci, când apucam, la spectacole, participam la dezbateri legate de lumea scenei, însă vremurile era foarte agitate, făceam fiecare câte o mie de lucruri deodată, încât, în zarva generală, nu ne-am întâlnit față în față. Am aflat de ea de la cunoștințe comune, cred că pe când încă se mai ocupa de Ecumest.

Nu mai știu când am stat prima dată de vorbă. De la un punct încolo, descoperindu-ne în aceleași cercuri amicalo-artistice (ca să le zic așa!), ne-am considerat vechi și buni prieteni. Ne întâlneam nu doar cu ocazii speciale, la evenimente ori la sindrofii cultural-mondene, ci și „la noi în cartier”: eram aproape vecini, stătea pe aceeași stradă cu noi, pe Jules Michelet, ea – într-un bloc de lângă Bulevardul Magheru, noi – în celălalt capăt, în scuarul cu străzile Dionisie Lupu și Pitar Moș. De multe ori ne vedeam întâmplător, plecând sau venind de-acasă. O însoțea uneori Puftiță, câțelul ei mic și creț, pe care-l scotea la plimbare. Îmi amintesc discuții lungi în fața blocului nostru. La un moment dat, aflând de la prieteni comuni că ne bate gândul să ne mutăm într-o locuință mai mare, m-a întrebat cât ar costa apartamentul de aici. Căutau și ei alte soluții locativă – ea, Cosmin Manolescu, cu care se căsătorise, în fine, și „cu acte”, după ani buni de când îi știam împreună, Vlad, băiatul ei, pe-atunci încă student, parcă, și, bineînțeles, al patrulea membru al familiei lor, numitul Puftiță.

Ne-am apropiat și mai mult în perioada în care ea a lucrat pentru Pro Helvetia, din 1999, respectiv pentru versiunile rebotezate ale Programului Cultural Elvețian pentru străinătate, cu biroul mai întâi pe Pitar Moș, deci tot foarte aproape, la parterul unui bloc de lângă Ambasada Țării Cantoanelor, vizavi de Facultatea de Limbi străine, ulterior pe Grigore Alexandrescu, foarte aproape de Piața Victoriei, în imobilul de sticlă verzuie în care se mutase ambasada. Biroul din Pitar Moș l-a pus singură pe roate. Le vizitam acolo pe ea și pe secondanta ei, Carmen Vioreanu, înlocuită la un moment dat de Larisa Ispas. Mă chemau ca să le mai ajut cu câte ceva, de pildă cu bune – absolut meritate – referințe despre ce făceau pe piața culturală românească, atunci când soseau evaluatori de la Zürich.

Către mijlocul anilor 1990 am colaborat și „instituțional”, eu cu *Observatorul* meu *cultural*, ea ca reprezentantă Pro Helvetia, susținătoare a programului de monitorizare a Ministerului Culturii, timp de un an, pe care l-am desfășurat în 2004, într-o foarte acidă rubrică săptămânală. Am publicat și rezultatele altui proiect, *Phoenix '05*, despre care-mi vorbise cu multă căldură: cum au fost renovate câteva case de cultură părăginite, în sate din mai multe colțuri de țară, și cum s-au prins în joc copiii și tinerii de-acolo, făcând teatru, dansând, dând un sens zilelor. Mi-o mai amintesc povestind cu însuflețire despre *cARTier*-ul de la Iași, gândit de Matei Bejenaru și echipa lui: cum s-au învățat oamenii din Tătărași cu calcanele de blocuri pictate, cu expozițiile, spectacolele și festivalurile de cartier, cum se născuse acolo o atmosferă culturală comunitară. Altfel, se ocupa – bineînțeles – de arta profesionistă. Artiștii tineri din ultimul deceniu, mai ales din zona vizuală și din cea a dansului contemporan, au avut în ea o prietenă de nădejde, Pro Helvetia devenind, grație ei, principalul susținător al celor mai novatoare orientări creative românești.

În 2005 și 2006 ne-am văzut periodic, trimestrial, și la ședințele „board”-ului de „experți independenți” ai Programului Cultural Elvețian pentru România, din care am făcut parte alături de Irina Cios, Simona Hodoș, Gavril Țărmure și, reprezentant al ambasadei, Thomas Stauffer. Gabi și Larisa erau gazdele noastre pentru câte o jumătate de zi, circa și-mprejur. Dura mult, aveam de fiecare dată de selectat pentru finanțare câteva zeci de proiecte din maldărele care se tot adunau. Gabi oficia energică, mereu răsfoind hârtii și reamintindu-ne regulamentul casei – totul într-o atmosferă veselă, de „joacă serioasă”, dacă pot pentru ca să spun așa. Îmi mai amintesc de atunci ieșirile pe terasa blocului: eram la ultimul etaj, nu foarte sus, probabil la 5 sau 6, totuși destul ca să vedem o parte din oraș în depărtare și să ne vină cheful de panseuri filozofice sau pur și simplu de glume și râs.

Pe urmă, în 2007, Gabi, secondată tot de Larisa, împreună și cu Cosmin, s-a ocupat de fondarea unei mici firme de management cultural, United Experts, care să preia ce se putea prelua din activitatea de la Pro Helvetia și mai ales *know how*-ul acumulat acolo. O aventură pe cont propriu, în care pornise cu încredere. Au ajutat-o și colegii ei de la Zürich. S-a străduit să lase și o urmă concretă a muncii ei de aproape un deceniu și s-a gândit la un proiect artistic, la o „intervenție urbană”. A organizat un mic concurs de proiecte, la care câștigătoare a fost o idee de amenajare ambientală în Parcul Kiseleff, lângă Institutul de Istorie „N. Iorga”, la Șosea, cum se iese din Piața Victoriei, între bulevardele Aviatorilor și Kiseleff. Autoare: Anca Benera și Suzana Dan. Pe pantele din jurul havuzului de acolo urmau să fie „plantate” pioane colorate, mărite la scară, înconjurate de aranjamente florale speciale, cu simbolul crucii roșii elvețiene marcat discret. Gabi a obținut acordul scris al Primăriei, care urma să se ocupe în timp de partea de grădinarit. În ziua în care s-a făcut „vernisajul” eram plecat în străinătate, așa că am văzut rezultatul abia în toamnă, când am filmat în parc câteva episoade din *Carte.ro*, rubrica mea de la TVR Cultural. Simpatice, pioanele înveseleau pajiștea, chiar dacă florile proiectate parcă lipseau.

Și alte *flashback*-uri. Gabi la vernisaje și la spectacole, de multe ori sprijinite de Pro Helvetia, bucuroasă că se fac toate lucrurile alea, că poate să ajute. Martie 2007: grupul nostru vesel, la seara de adio de la Thomas, înainte de plecarea lui din țară, înapoi în Elveția, cu Gabi traversând salonul, ca-ntotdeauna, când zâmbitoare, când gânditoare. Încântarea ei exagerată, înduioșătoare, prin februarie 2008, nu mai știu unde, poate că jos, pe strada noastră, când i-am spus că primisem felicitarea cu format ingenios pe care o trimisese de Anul Nou din partea United Experts, agenția cea nouă care începea să meargă, să se facă știută. Și pe care n-a mai apucat s-o crească mare – tocmai ea, buna manageriță culturală obișnuită să facă totul bine, să ducă proiectele, „nemțește”, până la capăt, până la ultimul decont. Era o combinație de – pe de o parte – pricepere și eficiență cu – de partea cealaltă – pasiune și altruism. Aparținea categoriei rare a oamenilor cu suflet bun, gata să se dedice unor cauze și unor semeni ai noștri pentru care merită să faci ceva.

Înainte de Anul Nou, când prietenii ne-au spus ce i se întâmplă lui Gabi, nu ne-a venit să credem: doar o văzusem în vară, înainte de vacanță, și era bine! La scurt timp, a primit verdictul. A încercat să reziste, a făcut tratamentele recomandate, însă fără succes. S-a stins pe 3 ianuarie. Ne-o vom aminti așa cum arăta înainte ca boala s-o atace, neschimbată de mulți ani, ca o perpetuă adolescentă: zveltă, tunsă foarte scurt, băiețește, cu figura ei rotundă, copilăroasă, ușor alintată, când zâmbitoare, când melancolică...

Ion Bogdan Lefter

ÎNGERII GABRIELEI

În preajma Crăciunului 2008, Gabriela ne-a trimis un mesaj simplu, cu o fotografie a micuților îngeri, care au fost surprinși într-un cadru fotografic la Vatican. Urarea era implicită.

În 7 ianuarie 2009, am sunat-o pe Gabriela pe celularul ei și mi-a răspuns cald, puțin grăbit:
- *Nu pot vorbi acum! (simțeam cum zâmbește, ca întotdeauna). Dar uită-te pe telefon și ai să vezi ce văd și eu...*

Am ascultat-o și am luat telefonul de la ureche. Preț de câteva secunde, ecranul a rămas negru, apoi a apărut o imagine, în mișcare: o vale îngustă, înzăpezită, în mijlocul unei păduri rare; imaginea, firește filmată de Gabriela și transmisă live pe telefonul meu, era ca din alt timp, poate și din altă lume – o caprioară pe culmea mică a văii, care privea blând spre obiectiv. Apoi au început să vină și alte căprioare... M-am trezit plângând. Știam ca e un vis, dar nu unul oarecare. M-am trezit cu senzația precisă ca atunci, în 7 ianuarie, după ce am aflat că Gabriela a urcat la Îngeri, mi-am luat la revedere, pentru o vreme, de la ea cea „fizică“...

Prima noastră întâlnire mi-o amintesc în penumbra unui ungher întunecos de la Theatrum Mundi, în 1992 – 1993, când un proiect important abia se născuse și prindea viața în spațiul cultural anchilozat al momentului, și la care Gabriela a fost părtașă cu eficiența și discreția care îi marchează întreaga existență.

În octombrie 2004, în Paris. Silueta inconfundabilă a Gabrielei în stația de metrou de la Montparnasse. Gabriela a fost membră în comisia de selecție a programului european “Terrains fertiles”, ca în multe proiecte și programe pe care le-a condus. În 20 iulie trecut, de aniversarea Gabrielei și sărbătoarea Proorocului Ilie, ne-am auzit la telefon... fiecare mai mereu cu treabă.

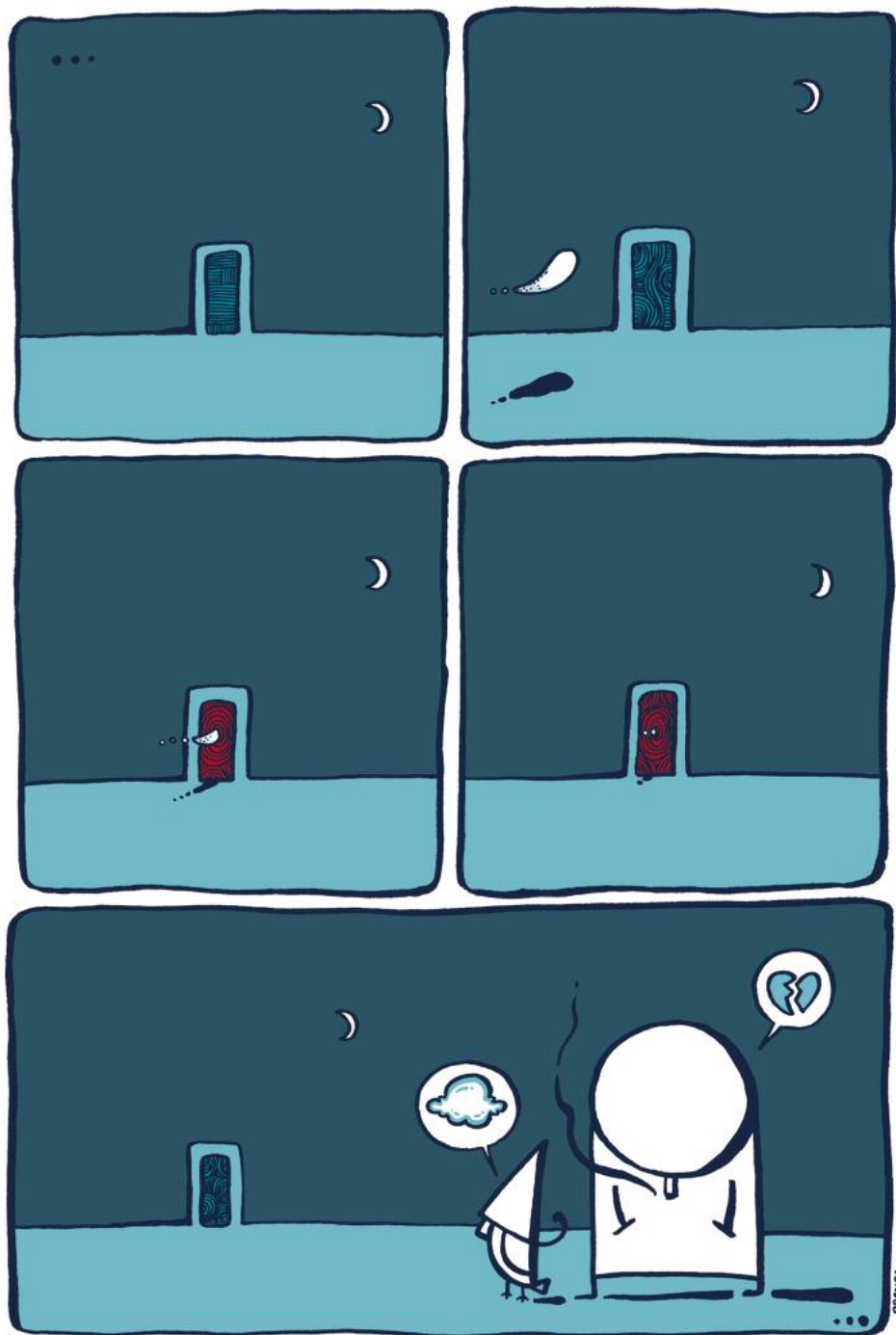
Mereu flash-uri cu ea, unele mai domestice, altele de la ședințele din board-ul Pro Helvetia, între 2004 și 2007. Calmă, caldă și echilibrată, susținea un proiect cu argumente imbatabile. Nu simțeam nici cea mai mică undă, firească până la urmă, de subiectivitate partizană. Am empatizat de fiecare dată, ceea ce a creat între noi o complicitate care rămâne dincolo de granițele timpului prezent. A dat nenumărate șanse multor artiști și a lăsat în urmă lucruri vii, care poartă amprenta, încărcătura, energia ei vitală și sunt siguri că germenii presărați de Gabriela în artiștii, managerii culturali și proiectele cărora le-a dat șansa și viața, vor continua și vor crește.

Iar ea va zâmbi mereu, dintre îngeri, la fiecare lucru bun înfăptuit, și va suferi mai departe la fiecare nedreptate, obstacol, neînțelegere...

Arta românească contemporană este acum vegheată de Gabriela și Îngerii cărora a ales să li se alăture, împreună cu alte câteva nume care s-au ridicat, la fel, deasupra tuturor lucrurilor mărunte sau meschine care încă își găsesc destul loc pe Pământ.

La revedere, Gabriela!

Simona Hodoș
Montreal

Branea...

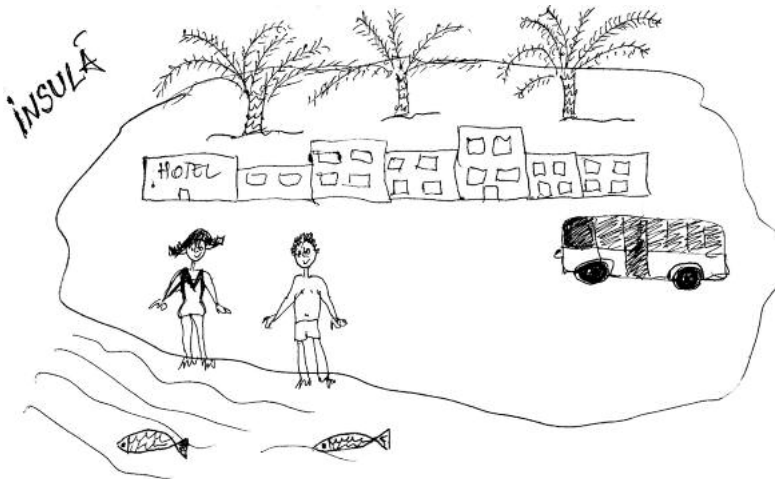

ELVEȚIA - O LUNĂ DE VACANȚĂ ȘI VIZITA LA
PRIETENI

CÂNTARE DE PETRECANIE DIN MARAMUREȘ

pentru Gabriela Tudor

Negrule, pământule,
Negrule, mormântule,
Mulți oameni ai mai mâncat
Și încă nu te-ai săturat
Până pe Gabi o-ai luat;
Mulți oameni ai înghițit
Și încă nu te-ai mai hrănit
Și pe Gabi o-ai celuit.

Mânânce-te focu, moarte,
Mult ești fără de dreptate:
Tăt acolo te silești
Unde tu nu trebuiești
Și pe soți îi despărțăști,
Pe bărbați îi văduvești.
De-aș pune mâna pe tine
N-ai mai supăra pe nime
Cum m-ai supărat pe mine.
N-ai putut, tu, moarte, mere
Unde-s orbi, fără vedere,
Și schilavi, fără putere,
Că te-așteaptă cu plăcere.

Vină, Gabi, până-afară
Să te sufle vânt de vară
Ca să te trezească iară.
Dacă, Gabi, te-ai scula
De lucru noi nu Ț-om da,
Vorba nu Ț-om înturna.
Vină, Gabi, până-n vară,
Mi-i găsi pe șatră-afară
Cu păr mare despletit,
Cu lacrimi până-n pământ.
Să știi, Gabi, c-ai vini
Înainte Ț-oi ieși
Și drumu Ți l-aș tomni:
Cu bumbac și cu fuior
Presărate de-a meu dor,
Cu bumbac și cu mătăsa,
Cu inima mea cea arsă.

Georgeta Maria și Dumitru Iuga

In Memoriam

Gabi Tudor a fost, cred, primul specialist cultural care s-a uitat în ograda Green-ului și a văzut ceva... mai înainte, de fapt, decât chiar noi, cei de aici. A fost primul manager cultural pe care l-am cunoscut (cu siguranță unul dintre prea puținii valoroși ai țării)...

Gabriela Tudor a fost probabil, cel mai discret manager din artele spectacolului contemporan în România. Și în același timp, unul dintre cei mai perseverenți...

Mă bucur că Gabriela a existat.

Îmi face bine să mă gândesc că o bursă îi va purta numele...

Știu că bursa aceasta va face bine managementului cultural românesc, contemporaneității artistice de azi și de mâine.

Voicu Rădescu,

Green Hours 22 jazz-cafe & Teatrul LUNI

Gabi was a youthfull person, as positive and graceful as few people I met in this country. She always expected somebody to use it one day in a piece, and "how ironic", she said, "that it should be a foreigner doing it". That a person like her - which I considered, by her looks and her spirit, "forever young" - is no longer with us, is also a painful irony.

Rui Catalao

Am prețuit priceperea, tactul, instinctul pentru calitatea gestului de cultură, de atâtea ori confirmate în proiectele făcute împreună, ale Gabrielei Tudor.

Am aflat cu nespusă tristețe de dispariția ei. Va rămâne în amintirea mea ca omul admirabil, dedicat și responsabil până în ultima clipă, capabil să își domine suferința, generos și activ.

Din unele poze ne mai învâluie cu-n zâmbet iar în altele e concentrată, așa ca de fiecare dată când se pune pe lucru. Concentrată, absorbită de gândul că totul trebuie ținut bine la locul ce-i trasează înțeleapta ei judecată. E cu noi și cu natura pe care a iubit-o atât de mult.

Uite, dacă întorc acum capul spre dreapta, cu ochii închiși, o văd mâncând turtițe de orez expandat, cuibărită alături de mine pe bancheta din spate a mașinii. Suntem în drum spre Skopje. Privește pe geam. O admir pe furiș. Nu-i pot ghici vârsta. E fără vârsta. Are un profil blând dar ferm. Încerc să-i modelez un portret în minte. Ce lucrare splendidă ar ieși! Acum s-a întors spre mine, îmi zâmbeste și mă îmbie să iau și eu din pachet.

Nu am avut puterea până acum să privesc fotografii cu Gabriela. Doar una singură. Mâine o măresc și o pun pe birou. Eram la Cluj, la training, și ea s-a oferit să ajute echipa noastră, a Centrului. Trebuia să ne reprezentăm instituția printr-un simbol. Gabriela a fost COPACUL nostru. Un copac plin de flori.

Mariana Popa

Elle était obstinée, intuitive, curieuse et pleines d'idées culturelles en tête. Elle voulait faire bouger les mentalités, les habitudes. Elle a été un moteur pour le monde culturel à Bucarest et en Roumanie.

Thierry Dumas

Vreau să-mi exprim regretul enorm față de această pierdere, admirația și aprecierea pe care o aveam față de Gabriela și recunoștința de a mă fi bucurat de sprijinul ei încă de la început.

Mihaela Sârbu

Why have the best people to go so early! Gabriela was one of the most honest and efficient people I had the luck to meet, and I wish there were many more like her especially in Romania. She will be sorely missed by those who have the sense to appreciate her big qualities.

Jürg Solothurnmann

Deși nu ne vedeam des în calitatea noastră de contabili, eram aproape de Gabriela și de realizările ei, pe care le urmăream mereu cu admirație, ca oameni grabiți ai unor vremuri bune, în care cu greu mai găsim timp pentru artă, visare și frumos. Gabriela ne aducea aminte mereu că ele există și că trebuie să profităm de asta.

Fidexpert

Ne exprimăm regretul pentru pierderea Gabrielei și recunoștința pentru timpul, gândul și generozitatea cu care a lucrat alături de noi, în anii de început ai UNITER-ului și pe parcursul proiectelor și programelor noastre, pentru ceea ce a inițiat la nivelul spațiului teatral românesc! Gabriela a fost alături de lumea teatrală descoperind mirajul acestei lumi, dăruind acestei lumi ceea ce ea a învățat și iubind-o până la capăt!

UNITER

Elisa m'avait dit combien elle était et restera une personne magnifique; en contemplant sa photo, elle si belle, rayonnante je suis émue et ne peux que vous dire cela. Le destin de chacun est un mystère imprévisible, et malgré tous nos efforts, la vie et la mort nous échappent. Je comprends que vous ne l'oublierez jamais comme vous le dites. Vous l'aimez et grâce à votre amour, elle vivra en vous à travers ce que vous aimez faire ensemble et qu'il faut que vous continuez à faire maintenant pour vous deux.

Marie-Alice Camprese

Gabi was an amazing woman and the lives that she touched and the progress she made in arts and culture has built a foundation for the future.

Barbara Bryan

Gabriela. Privirea ei incandescentă și calmul, zâmbetul său, răbdarea, îndoielile, întrebările, neîncetata ei dorință de perfecțiune și frumusețe. Și râsul ei. Atâta vivacitate, lumină și frumusețe. Este pentru mine un exemplu de curaj, tenacitate și încăpățănare, putere și ușurință, în același timp, îmi aduc aminte de planurile ei de a începe să danseze. Minunat!

Corina Oprea

Uitându-mă înapoi, pentru mine Gabriela a fost și va rămâne un Om. Discretă, blândă și sensibilă, cu o bunătate naturală, nu dobândită. Un Om care avea certitudinea împlinirii umanului prin cultură. Un Om care convingea prin atitudine, nu neapărat prin vorbe. Un Om rar.

Cristian Marinescu

Ne-a împrumutat ideile, priceperea, zâmbetul de multe ori răbdător, și mai ales un inconfundabil ciob de căldură care va licări mereu...

Gabriel Brojboiu

Sunt foarte foarte întristat, îmi pare enorm de rău! Țineam mult la Gabi, era una din persoanele cu care îmi făcea sincer plăcere să vorbesc, m-a ajutat mult când am avut nevoie... ce să mai zic... restul chiar că e tăcere!

Laurențiu Brătan

Datorită Gabrielei există astăzi Asociația ArtLink.

Nu vom uita niciodată căldura, sprijinul constant și prietenia cu care ne-a onorat!

ArtLink

...profesionalismul, seriozitatea și imaginația ei.

Cristiana Căteș, Horațiu și Alina Chirilă - echipa de proiect ArtistNe(s)t Sinaia

Multe din reușitele noastre se datorează ei, e o porcărie și o nedreptate, Dumnezeu să mă ierte...

Stela Lie

I don't have any photos of her, just memories. Memories of how she looked and also how she was, as a person. Serious, careful, committed, generous. She fought many battles together with you and apart; she has made a difference to the world. This is already much more than can be said for many people. She will remain in many people's hearts and minds.

Mary Ann de Vlieg

Gabi restera dans notre coeur et dans nos souvenirs en tant que personne qui tellement génèreuse avait tous a partagé.

Bernard Baumgarten

I can only remember Gabriela as this very nice and active person, with her great passion for culture and all she did for Pro Helvetia at the time I was posted in Bucharest !

Eric Mayoraz

I will also cherish memories of her - as both delicate and strong, critical and playful, sharp and with her own special sense of humor.

It was a privilege to get to know her - I especially remember a couple of times we ate together in Rotterdam, how she could enjoy traveling, learning, choosing the moment to just observe and then to give her clear opinion about what was going on in the work.

Amy Gale

...pentru mulți dintre noi (mai ales pentru cei care nu vom fi alături de ea pe ultimul drum) Gabi o să rămână un punct luminos din București. Așa că, ori de câte ori vom fi acolo, o să credem că am putea-o întâlni... Așa o să și fie, în sufletul nostru, în amintirile noastre, la fel de vie, la fel de bună.

Adriana Babeți

In the little contact I had with Gabriela she showed such humor, grace and professionalism. The two of you were an amazing team and brought so much creativity and inspiration to the arts community worldwide and to your community in Romania.

Gillian Ferrabee

I just read it. No words to say in front of the mystery of death and pain but a lot of images of Gabriela coming up to my mind. Her gentle smile, her subtle voice, her mood somehow ironic and concerned, her way of acting which was always very discreet but determined inside. I felt she was someone really able to listen. I remember you and her hand by hand coming towards us in our first meeting in Bassano and again hand by hand in Genova and I can only dare to understand all the emptiness you could feel now without her, being together in life and work. I can imagine you are probably been crossed through by anger and desperation, but even in all this huge pain we should always think about the gift we received in having someone with whom to share everything. Even if her life has been so short, I'm sure she felt lucky also to join her voyage beside you. I remember very well she said you both are "builders" and because of that it's really important that we give a tribute to her also through what she did, bringing forward her ideals and your common projects.

Aline Nari and Davide Frangioni

Fucking life

It's so impossible

Patrick Verschueren

Gabi was such a great and important colleague!

Thomas and the team in Zürich

A fost unul din primii adevărați manageri culturali din România, un adevărat constructor de instituții și evenimente și locuri culturale, cum sunt încă puțini în România.

Magda Cârneci

Gabi era făcută să aducă zâmbetul în viața noastră!

Nicu Chiosu

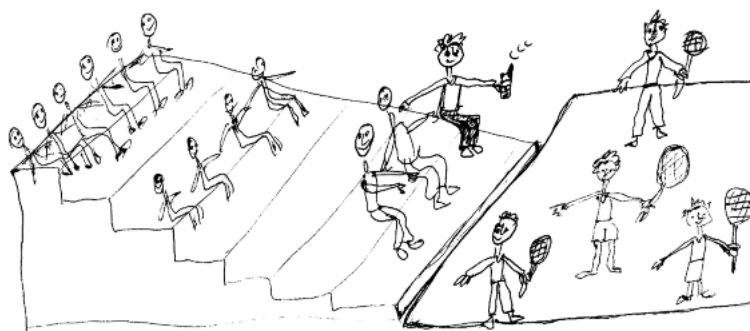
"Yesterday is a memory, tomorrow is a mystery and today is a gift, which is why it is called the present"

"What the caterpillar perceives is the end, to the butterfly is just the beginning"

"Everything that has a beginning has an ending. Make your peace with that and all will be well"

Buddist saying

CNAB

"SUPER.SOMETHING" Live

INTERVIEW WITH GABRIELA TUDOR

Seeding a Network report, London, 1992

The most important results of my visit to England is The Inoportune Theatre. I know that without this visit to London we could never have achieved this. Being in Britain I saw how things could work differently and I was treated like a person who can add somethings. It gave me courage to create such a radically different project.

One of reasons that Inoportune [Theatre] has succeseeded is that it is a small entreprise amongst friends. I like private initiatives; I don't trust state organisations and I won't work for one. I want to work at a project created by me and a few others; **I want to take the risk and the glory.**

The Inoportune is important because we can give the opportunity to young directors, set designers and actors to create an alternative to the traditional theatre here. It is a platform to launch the young – for them to try their work without the bureaucracy that state theatre is subject to. At the moment I'm looking for a new venue for the next Innoportune production. I'm hoping to stage it in somebody's living room in an old house in Bucharest.

CULTURA NU ESTE NUMAI UN CONSUMATOR DE FONDURI

Gabriela Tudor în dialog cu Gabriela Adameșteanu

Revista 22, 17 februarie 2003

Cu ce obiective și-a început activitatea Fundația Pro Helvetia?

Obiectivul principal este sprijinirea culturii în țările din Europa de Est după căderea comunismului. Fundația Pro Helvetia a primit acest mandat de la Agenția Elvețiană pentru Dezvoltare și Cooperare (SDC). Creditul a fost concentrat în primii șase-șapte ani pe țările din Europa Centrală (Cehia, Slovacia, Ungaria și Polonia). Din 1999 accentul s-a mutat mai spre Est, și atunci am început să beneficiem și noi de acest credit mai special, aprobat de Parlamentul Elvețian. Tot în 1999 s-au deschis birouri în Bulgaria (la Sofia), în Macedonia (la Skopje), Bosnia-Herțegovina (la Sarajevo), în Albania (la Tirana) și în Ucraina (la Kiev). Anul acesta s-a deschis un birou și în Iugoslavia (la Belgrad). Noi funcționăm în cadrul Programului cultural elvețian din Europa de Sud-Est și Ucraina. Este un program comun al Fundației Pro Helvetia cu Agenția Elvețiană pentru Dezvoltare și Cooperare care sprijină financiar organizațiile culturale și artiștii din aceste țări.

Care sunt liniile principale ale programului?

Acum suntem într-o perioadă de tranziție, între două programe. Când am deschis biroul am avut un credit de trei ani, din 1999 până în 2001, care a mai fost prelungit încă șase luni; acest program s-a încheiat. Începând cu 1 iulie 2002, până la 30 iunie 2004 avem un alt program, după care sperăm la încă unul, sperăm să dureze până în 2008.

Primul program s-a concentrat pe creația artistică și difuzarea ei - literatură, arte vizuale, muzică, dans, teatru. Ne-am adresat în special sectorului independent pentru că în cultură el este sectorul cel mai defavorizat. Noul program continuă în aceeași direcție, dar încercăm să privim cultura într-un sens mai larg, arta cu un impact social mai mare. Suntem interesați de calitatea proiectelor pe care le finanțăm și ne axăm în continuare pe sectorul independent: nu exclusiv, dar aceasta este direcția principală. Avem în prezent două tipuri de finanțări. Primim cereri de finanțare pentru proiecte mici și avem termene când se întrunește board-ul (Comitetul Consultativ) și se face selecția proiectelor. Următorul termen de depunere este 14 februarie. Sunt cam patru termene pe an, și aceasta este o noutate față de programul anterior, în care nu aveam termene, iar toate proiectele erau aprobate la Zürich.

Inițiativa aparține Elveției?

Da, în Elveția s-a dorit să se pună accent pe competențele locale, așa că, anul trecut, în toamnă, am pus pe picioare un board local. Sunt patru români și o doamnă elvețiancă care lucrează în România, la Biroul de Cooperare al Ambasadei Elveției. Cei patru români sunt personalități artistice cunoscute (Alex Leo Șerban, Victor Scoradeț, Adriana Babeți, Aurora Dediu).

Board-ul funcționează de anul trecut și au avut loc mai multe sesiuni de expunere a proiectelor. În afară de aceste proiecte mici, mai avem proiectele de cooperare care se întind pe o perioadă mai lungă. Acum am început un astfel de proiect; la Zürich au fost analizate propuneri din mai multe țări și a fost ales și un proiect din România. Sunt foarte încântată pentru că e primul proiect de cooperare pe care l-am început. Partenerul român este Centrul de Asistență Rurală din Timișoara cu care am mai colaborat anul trecut la un proiect axat pe training pentru dezvoltarea culturală rurală.

Un grup de 15 directori de cămine culturale rurale, selecționați din o sută și ceva de aplicanți, au trecut prin două seminarii de management cultural, cu mai mulți traineri români, un trainer elvețian

și unul francez. Dezvoltăm acest proiect acum pentru următorii trei ani. El va cuprinde în continuare această componentă de training, dar se va concentra pe dezvoltarea caselor de cultură rurală, ca instituții viabile în contextul românesc. Scopul final al proiectului nostru de cooperare este de a crea un model funcțional de casă de cultură rurală, care are o programare permanentă, atrage publicul din comunitate, membrii comunității se implică în activitățile casei de cultură respective. Este o casă de cultură cu o bună relație cu autoritatea locală, nu numai la nivelul local din administrația rurală, ci și la nivelul departamentului. Ea intră într-o rețea cu alte case de cultură rurale din România. Deci acesta este obiectivul: să creăm un model viabil de casă de cultură rurală.

Există și proiecte mai mari decât acesta ?

Nu. Sperăm că până în 2004 să mai putem lansa încă un proiect de cooperare în România.

Pentru proiectele de cooperare există un termen de predare?

Nu. Căutăm idei de astfel de proiecte, care să aibă impact social mai larg, cum este cel pe care l-am început acum. Îl numim proiect de cooperare, pentru că implică colaborarea cu o organizație elvețiană care va contribui cu expertiză și consultanță la realizarea lui și pentru că el include un trainer elvețian, venit de la Fundația Pro Helvetia din Zürich, unde există un departament special care se numește Kulturmobil. Cei din acest departament au o experiență de foarte mulți ani în a lucra în comunități mici, unde activitatea lor nu este atât de finanțare, ci de asistență: asistă grupuri din micile comunități în activitatea lor culturală. De exemplu, într-un sat din Elveția au sprijinit un grup care dorea să-și facă o trupă de teatru permanentă. Au găsit un spațiu dezafectat, care aparținea comunității. În alt orașel au ajutat un mic grup de persoane să relanseze un cinematograf.

Pe ce criterii sunt selecționate proiectele mici? Pro Helvetia a oferit până acum în România sprijin în publicarea unor cărți. Mai există această posibilitate de sprijin?

Împreună cu board-ul local am discutat criteriile care ar trebui să guverneze selecția și am ajuns să stabilim șase criterii. Primul este elementul novator. Al doilea, impactul socio-cultural. Următorul criteriu este networking-ul, adică să includă acest element de parteneriat, de punere în rețea cu alte organizații. Aici, parteneriatul cu Elveția este un avantaj, deși nu e o condiție. Un alt criteriu este transferul de cunoștințe; altul - colaborarea interetnică și alt criteriu - gender. Un proiect nu trebuie să întrunească toate criteriile în același timp, dar cel puțin două sunt necesare. Împreună cu board-ul am avut o discuție mai amplă și asupra a ceea ce trebuie făcut în România, care sunt necesitățile în sens cultural. Așa am ajuns să elaborăm un document care să ne ghideze în activitatea noastră în următorii doi ani, pornind, bineînțeles, de la situația culturii în România și de la necesitățile și prioritățile ei. În momentul în care acest document va fi gata, îl vom pune pe pagina web.

Aceasta înseamnă că, dacă se va solicita sprijin pentru literatură, tipul respectiv de carte trebuie să se încadreze (mai mult sau mai puțin) în aceste criterii? Sunt sprijinite traduceri care apar aici sau numai cărți originale?

Lucrăm cu edituri românești, deci sprijinim ceea ce este pe piața românească. Nu finanțăm edituri străine, chiar dacă ele traduc literatură românească.

Sunt avantajate traduceri din literatura elvețiană sau din literaturile regiunii unde se află fundația Pro Helvetia?

Editurile românești care vor să publice traduceri din opere elvețiene se adresează direct fundației

din Zürich, care are un buget special pentru difuzarea literaturilor elvețiene. Asta se întâmplă și cu artiștii elvețieni care vin în România, care pot aplica la fundația din Zürich pentru a avea expoziții sau spectacole în alte țări. Deci nu se adresează la noi. Au apărut în felul asta foarte multe cărți cu sprijin de la Fundația Pro Helvetia din Zürich, care a susținut traducerea autorilor elvețieni.

Dar artiștii români care ar vrea să expună în Elveția ?

Noi susținem artiștii români care sunt invitați să expună în Elveția.

Dacă scriitorii români care ar vrea să fie publicați în Elveția ar veni la dvs.?

În general, nu-i putem sprijini, pentru că editurile elvețiene au alte posibilități de finanțare.

Ce înseamnă program mic? La cât se cifrează suma respectivă?

Suma maximă este de zece mii de franci elvețieni pentru un proiect. Un proiect mic înseamnă și că se întâmplă într-un interval scurt de timp. E de preferat să susținem proiecte care au niște consecințe, urmări (efectul bulgărelui de zăpadă). Sigur că dacă ele se dezvoltă, se poate reveni cu o solicitare.

Faptul că s-au deschis aceste centre regionale (Sarajevo, Belgrad etc.) înseamnă că s-au închis cele din Europa Centrală ?

La Praga și la Bratislava s-au închis. Au rămas la Cracovia și la Budapesta, dar ele au devenit niște centre culturale elvețiene în străinătate, având în program numai difuzarea culturii elvețiene și realizarea de colaborări între artiștii locali și artiștii elvețieni. Ei nu mai au acest program de susținere a culturii locale, care acum există doar în România, Bulgaria, Albania, Iugoslavia, Bosnia-Herțegovina, Macedonia și Ucraina.

Sunteți absolventa unui curs european de administrare a proiectelor culturale. Cum vedeți profesiunea de manager cultural în România, la această oră?

Eu cred că s-au format niște manageri culturali în România. Au existat și cursuri în care am fost și eu implicată o perioadă. În ultimii ani, în diverse organizații, în special în sectorul independent, activează o serie de manageri culturali, care au contribuit la dinamica acestui sector. Cred că a fost într-adevăr un boom în sectorul independent în cultură. Este o meserie și depinde cum o faci, dacă o faci cu pasiune și devotament. E important ca managerul cultural să aibă posibilitatea să își dezvolte o strategie acolo unde lucrează și să aibă libertatea de a concepe și de a pune în practică strategia. Asta depinde întotdeauna de cei care sunt deasupra lui. Pentru mine a fost o experiență foarte plăcută faptul că am fost pe aceeași lungime de undă cu colegii mei din Elveția. Mi-a plăcut foarte mult modul lor de lucru și am învățat foarte mult de la ei. Am avut și libertate, și am fost stimulată să am inițiative. Eu am o experiență fericită pe care le-o doresc tuturor managerilor: să aibă idei și posibilitatea de a le pune în practică. Dacă însă nu găsește această comunicare fericită, managerul cultural își poate crea propria organizație și în acest fel mediul cultural are de câștigat.

Ultima întrebare: oamenii privesc cultura ca pe un domeniu aflat în pierdere continuă. Credeți, totuși, că ea are un rol, inclusiv un rol social, așa cum presupun proiectele dvs.?

Da. Eu cred că nu ar trebui să privim cultura ca pe un consumator de fonduri, ci ca pe un generator de dezvoltare economică și socială.

PRO HELVETIA NU MAI FINANTEAZĂ ROMÂNIA

Interviu realizat de Iulia POPOVICI

ZIUA, nr.4131 de luni, 14 ianuarie 2008

Pe 31 decembrie se încheie activitatea în România a uneia dintre cele mai active instituții de finanțare a artei contemporane locale – Pro Helvetia.

Gabriela Tudor, cea care a condus Pro Helvetia timp de opt ani, face bilanțul implicării programului elvețian în țara noastră.

Acum câțiva ani, când Pro Helvetia a venit în România, peisajul cultural, ca și contextul socio-politic, era cu totul altul. Cu ce program, având în vedere aceste condiții, a venit Pro Helvetia la București?

Pro Helvetia a venit în România în 1999, cu un program finanțat de Agenția Elvețiană pentru Dezvoltare și Cooperare și destinat susținerii artiștilor și organizațiilor culturale românești. În acel moment, acest program era singura sursă de finanțare care avea ca prioritate arta contemporană și era accesibilă ONG-urilor și artiștilor individuali.

Situația s-a schimbat în ultimii doi ani, există mult mai multe posibilități de finanțare din bani publici, iar accesul sectorului cultural independent la acești bani s-a ameliorat, am intrat în Uniunea Europeană, deci este normal ca programul cultural elvețian să se retragă din România. Programul va rămâne activ în țările din zona Balcanilor de Vest – Bosnia-Herțegovina, Macedonia, Serbia, Kosovo și Albania, unde va pune accentul pe cooperarea culturală regională.

În ajunul încheierii "misiunii" sale, care credeți că au fost împlinirile Pro Helvetia și unde credeți că au existat neîmpliniri?

Cred că programul și-a îndeplinit obiectivul de a sprijini arta contemporană și sectorul cultural independent într-o perioadă dificilă, în care nu erau susținute decât în rare cazuri din bani publici. A contribuit la întărirea organizațiilor culturale atât din punct de vedere financiar, cât și la nivelul capacităților profesionale. Dar cred că cel mai important este că a oferit un nou model de colaborare cu operatorii culturali, bazat pe o relație de parteneriat în care fiecare are ceva de învățat de la celălalt. Și încă ceva: o bună parte dintre proiectele inițiate și finanțate au fost o sursă de inspirație pentru alți finanțatori.

Acum, la final, am făcut un calcul și am obținut niște cifre care pot da o idee despre amploarea activității noastre în cei opt ani de prezență în România: am lucrat cu peste 100 de parteneri, am susținut mai mult de 500 de proiecte în toată țara, am inițiat un proiect regional durabil - Balkan Dance Platform, care, începând din 2001, se desfășoară o dată la doi ani în câte o altă țară din Balcani, am inițiat și susținut timp de șapte ani o galerie de artă contemporană în București (Galeria Nouă), am inițiat și finanțat patru proiecte de cooperare cu parteneri locali - Phoenix '05, cARTier, ArtistNe(s)t și United Experts.

A adus prezența în România a unei instituții ale cărei principii de funcționare sunt atât de diferite de cele ale „rudelor” sale românești o schimbare în modul în care sunt gândite aici finanțările culturale și construcția de proiecte?

Modelul nostru de parteneriat cu operatorii culturali locali a funcționat foarte bine, s-a bazat pe încredere reciprocă și pe o foarte bună cunoaștere a contextului cultural românesc. O dată la câțiva ani, s-a făcut o analiză a contextului și pe baza concluziilor s-a stabilit o strategie prin care să putem răspunde mai bine necesităților de dezvoltare, s-au stabilit arii de prioritate pentru acordarea finanțărilor și criteriile de selecție pentru proiecte. Din acest punct de vedere, mi se pare relevant

faptul că proiectele de cooperare, derulate pe o perioadă de doi-trei ani, pe care le-am inițiat în parteneriat cu organizații și instituții românești, au pornit de la necesități majore ale contextului cultural: revitalizarea unor instituții defavorizate (casele de cultură rurale), dezvoltarea unor practici culturale utile comunităților și artiștilor, dar care nu au o mare tradiție în România (animația culturală în comunitate, rezidențele pentru artiști), dezvoltarea unei piețe de servicii culturale.

Care va fi viitorul proiectului ArtistNe(s)t după ce implicarea Pro Helvetia în această inițiativă se va încheia?

Finanțarea elvețiană pentru ArtistNe(s)t se va încheia în martie 2009. După aceea, sperăm ca măcar o parte dintre programele de rezidență pentru artiști inițiate de instituții publice de cultură și ONG-uri să continue și să se susțină din fonduri proprii sau atrase de la alți finanțatori. Avem o veste bună în acest sens: Centrul de Cultură „George Apostu” din Bacău, unul dintre partenerii noștri în proiectul ArtistNe(s)t, a încheiat recent un parteneriat cu Centrul Coregrafic din Luxembourg și vor realiza împreună un program de schimburi de rezidențe coregrafice începând cu 2009.

Una dintre problemele ONG-urilor culturale românești e faptul că nu primesc finanțare pentru dezvoltarea structurală, pentru strategii de lungă durată și formarea profesională a oamenilor implicați. Speră programul "United Experts" să le reorienteze cumva mentalitatea și să compenseze tipul de activitate exclusiv pe proiect pe care-l practică aceste organizații?

În 2006, am comandat un studiu de piață privind serviciile culturale în România, ale cărui concluzii au fost foarte interesante: operatorii culturali din toate sectoarele (de stat și private) au nevoi comune și specifice în ceea ce privește dezvoltarea organizațională. De exemplu, scrierea aplicațiilor pentru donatorii internaționali (mai ales Uniunea Europeană) este un serviciu care a fost identificat ca fiind crucial. Un alt exemplu, serviciile de monitorizare și evaluare a proiectelor interesează atât instituțiile publice, cât și pe cele private, dar aparent sunt greu de găsit pe piață. Având în vedere contextul cultural local și concluziile cercetării de piață, am luat inițiativa de a lansa proiectul de cooperare „United Experts”. Acesta are scopul de a dezvolta o piață de servicii culturale, prin crearea furnizorilor de servicii, ca grup de experți locali care pot oferi servicii profesionale de înaltă calitate, crearea mărcii „United Experts”, sub care acești experți vor lucra, și dezvoltarea cererii, prin încurajarea partenerilor locali să folosească servicii profesionale pentru conceperea și implementarea proiectelor culturale, ca și pentru dezvoltarea de noi strategii la nivel organizațional.

Cu tot riscul de a căpăta un ton emoțional, ce anume lasă în urma Pro Helvetia, în contextul nostru cultural?

Cred că ceea ce lasă în urmă Pro Helvetia se regăsește la nivelul partenerilor noștri. Am investit mult în oameni și mai deloc în monumente. În loc de concluzie, un prieten, artist român care trăiește în străinătate, a spus cam așa ceva: Pro Helvetia a fost un colac financiar pentru oamenii cumsecade confrunțați cu lipsa de atenție financiară din partea responsabililor culturali, dar și un excelent vehicul pentru proiecte ambițioase (ca Phoenix '05 și ArtistNe(s)t).

Interviu realizat cu Gabriela Tudor de Ina Boesch, specialistă în cultură și jurnalistă elvețiană și publicat de revista PASSAGES, editată de Fundația Pro Helvetia, numărul 46, iarna 2007/2008.
Développer des centres de compétences*

Suite à l'entrée de Bulgarie et de la Roumanie dans l'Union européenne, l'engagement culturel de la DDC et de Pro Helvetia dans ceux deux pays s'achève. Les bureaux de Sofia et Bucarest seront fermés fin 2007. Jusqu'à fin 2008, le programme SCP soutiendra des projets de coopération visant à mettre sur pied des nouvelles structures indépendants. A cette occasion, Ina Boesch s'entretient avec Gabriela Tudor, responsable de l'office de Bucarest, sur le chances et les risques du processus de transformation.

Ina Boesch: J'aimerais m'entretenir avec vous du processus de transition...

Gabriela Tudor: Le projet de coopération de Roumanie est effectivement un projet de transition. Et fin 2008, nous espérons qu'il ne s'agira plus d'un projet, mais d'un marque sur le libre marché. Un projet deviendra une entreprise – un procesuse extrêmement intéressant.

Vous affirmez que la transition est intéressante – quels sont vos sentiments face aux nouveaux défis ?
Je me sens bien. Pro Helvetia a dès début annoncé qu'ils s'agissait d'un emploi limité dans le temps. Quelque chose se termine maintenant, et quelques chose de nouveau commence.

Ce quelque chose de nouveau, ce sont d'un parte, votre relaxe progressive dans l'indépendance et d'autres partes le project de coopération financés par SCP jusqu'à fin 2008: en Roumanie un centre indépendant de compétences culturelles, destiné aux institutions privées et publiques, va être dirigé dans le cadre du projet United Experts. Ce projet est un tentative de consolider et de diffuser votre expérience et votre savoir-faire. Comment estimez-vous vos chances de réussite?

Si je jette un regard en arrière, alors ce qu nous avons accompli me permet d'espérer. Notre collaboration avec nos partenaires a laissé de traces: les artistes se sont développées, et des nouvelles activités sont apparues. Le fait qu'elles continuent d'exister est, pour moi, la preuve que nous avons fait oeuvre durable et qu'elle peut également perdurer à l'avenir.

Quels sont les plus grands obstacles à la durabilité?

Je fais le même constat pour la Roumanie qui connaît actuellement un boom économique. Notre nouveau projet s'oriente sur le marché: nous devons nous adapter très rapidement aux changements de la situation économique. Le plus grand défi sera d'adapter notre façon de penser. Nous devons aligner la logique de notre projet sur la logique du marché.

La logique du marché se fonde, en particulier, sur le principe « survival of the fittest » (survie du plus apte). Comment pensez-vous survivre avec United Experts qui encouragent la culture contemporaine et innovatrice ?

Le marché libre est impitoyable en Roumanie. Mais notre équipe d'expertise constitue un niche sur le marché culturel. De plus, dans ce secteur, les règles du jeu ne sont peut-être pas aussi brutales que sur le reste du marché. Mais il se peut toutefois que United Experts ne trouve pas de partenaire capables de payer ses services. Notre potentiel, en revanche, ce sont nos collaboratrices et collaborateurs: ces experts sont très expérimentés et ils ont bonne réputation. C'est sur eux que nous devons nous appuyer.

A ce propos: les Etats – mais aussi les entreprises – ont souvent la tendance à suivre le mainstream et s'intéressent peu à la culture contemporaine et innovatrice. Pensez-vous vraiment gagner des clients assez solides financièrement pour faire appel à vos services?

En Roumanie, il y a une banque, par exemple, qui achète régulièrement des œuvres des jeunes artistes. Entre-temps elle possède la plus grande collection d'art contemporain de Roumanie et elle l'expose régulièrement. Ce sont des artistes de moins de trente ans dont beaucoup ont participé aux projets du SCP.

Quels espoirs fait naître et vous l'intégration de vos pays dans l'UE en ce qui concerne les finances, vos partenaires et publics dans le domaine de la culture.

En Roumanie, la culture dispose de plus d'argent: c'est que j'observe auprès de mes partenaires. Et il existe plus de possibilité d'obtenir de fonds publics. De nombreuses organisations non gouvernementales obtiennent du Fonds de l'UE. En outre, le ministère de la culture a lancé Promocult, un programme d'encouragement de la culture roumaine à l'étranger qui a organisé des expositions et des échanges culturels. Cette année du moins, on a pu noter un certain enthousiasme. J'espère que l'an prochain aussi ces fonds seront disponibles.

Des partenariats avec qui ?

United Experts dépend surtout de ressources humaines. Nous voulons créer une entreprise de services et une marque. Nous misons sur les ressources humaines.

Mais justement. Il y a de plus en plus de conseillers et dans ce domaine, la concurrence se fait plus vive...

Nous sommes des spécialistes de la culture, c'est notre avantage. De nombreux conseillers travaillent dans le domaine économique, mais nous employons des experts dans le domaine de la culture. Nous croyons en notre mission, celle même qui se trouve sur le site internet : Culture and arts are crucial for people's life (la culture et les arts sont essentiels pour la vie des gens). Il n'existe pas d'autres organisations actives dans ce domaine. Notre analyse de marché a démontré que la demande de services dans le secteur privé aussi bien que dans le secteur public est très forte.

Vous avez relevé les aspects positifs de l'intégration dans l'UE. Quels en sont les aspects négatifs?

Je n'en vois aucun. Il faut voir les avantages. Lorsque survient un changement, il faut s'en arranger. Je considère qu'il est de notre devoir de réfléchir et d'accompagner le processus de restructuration actuel...

Pour finir une question sur votre vision : Où en sera votre projet United Experts dans dix ans?

J'espère que United Experts sera une petite entreprise: petite, reconnue, fiable, dynamique, possédant un excellent réseau de partenaires et une bonne réputation.

* (Interviu în forma sa originală cuprindea și răspunsurile date de colega Gabrielei, Kalina Waggenstein de la Sofia)

Cu Pufiță, Parcul Herastrău, 2007

ON STAGE: Ian
Soutar meets
 Romanian theatre
 administrator
 Gabriella Sârbu
 (right)

A place on the world stage

ARRIVING in Sheffield on a fact-finding mission to the Universtade Festival, Romanian theatre administrator Gabriella Sârbu expected to be the one asking the questions.

But such is the interest over here in developments in Eastern Europe that for the first few days she found herself providing the answers.

"I seem to be doing a lot of talking when I thought I would be just watching and listening," she says.

Gabriella is part of a delegation who have come to Britain in an international collaboration involving the National Theatre and the London International Festival of Theatre (where the Comedy Theatre of Bucharest's version of A Midsummer

From Macbeth to the Edinburgh Festival and to Germany.

Meanwhile, Western theatre groups have made the journey to the East, but costs can be prohibitive. Gabriella had her work cut out last year finding the funds to fulfil an invitation to an Italian company.

These are exciting times for Romanian theatre, but Gabriella is all too aware that they need to seize the opportunity while the country occupies the world stage.

Night's Dream is playing before coming to Sheffield next week.

The 11 delegates include designers, writers, directors and performers, with Gabriella the only one from the theatre management side.

"I trained as an economist and originally worked in trade and industry until 1984 when I moved into the per-

Her efforts will soon be concentrated on financial arrangements for next year's first international theatre festival in Romania. She is hoping the experience of Sheffield and its first cultural festival will provide useful pointers.

"Conditions in Romania are very different, of course, and I will have to adapt things," she says.

In any case, there is a rest-rest.

Artists:
 Andreea Capotonescu | Mădălina Dan | Florin Fieraru
 Eduard Gabia | Cosmin Manolescu | Mihai Mihalcea
 Andreea Novac | Bogdana Pascal | Manuel Palmus
 Alexandra Pirici | Ionut Stana | Adrian Stoian

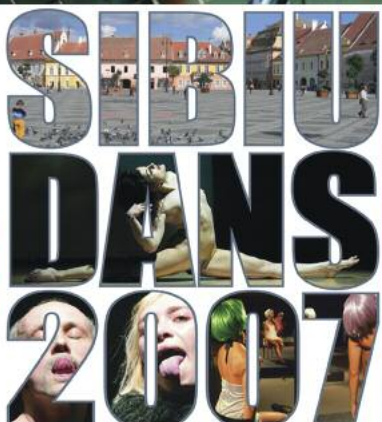
Dance Organisations:
 ArtLink Association
 Cultural Centre "George Apostu" Bacău
 National Dance Centre Bucharest
 Project DCM Foundation

Created: Bogdana Pascal
Project coordinators: Gabriella Tudor
Producer: Cosmin Manolescu

© 2007 Project DCM Foundation
 Contact: CP 22 - 183, Bucharest, Romania
 telephone/fax: 0040 21 319 34 44
 Cell: 0040 722 322 366
 e-mail: office@dans.ro
 www.dans.ro

DANS.RO 2007

ROMANIAN CONTEMPORARY DANCE SELECTION

COREGRAFIA
Cosmin Manolescu

INTERPREȚI
Nicolae Chiosu
Manuel Pelmuș

PRODUCȚIA
Gabriela Tudor
PROIECT DCM

ArtistNe(s)t

A 20
22
120

INCURSIUNE 2

spectacol de dans contemporan

2-6 Iulie 2008 Genova 2-6 Iulie 2008 Genova 2-6 Iulie 2008 Genova 2-6 Iulie 2008 Genova

URBAN DIALOGUE

mostre

românesc-german

octombrie 1999

Va fi inaugurată o nouă instituție de cultură în București

„Mostre” de dans contemporan într-un „triunghi magic”

Protagoniștii sunt artiști elvețieni și români

Începutul secolului al XX-lea coincide pentru viața culturală din București cu deschiderea unitii noi instituții dedicate artei contemporane. Măine, și sâmbătă, 15 - 16 octombrie, va avea loc o serie de evenimente culturale care marchează „bătălia de foc” la Teatrul Pro Helvetia București, savanta fiind biroul Fundației elvețiene pentru cultură Pro Helvetia.

Trădă actorii de artă contemporană va fi inaugurată de vernisajul expoziției „Mostre” (foto instalată), realizată de Dan Popescu și grupul Săbălat. Evenimentul se va desfășura cu începere de la orele 17.00, în Sala de marmură neagră a Muzeului Național de Artă al României, și va fi însoțită de o prezentare specială Pro Helvetia - Festivalul Rom (Jazz) și Roman Signer (film de Peter Laché). În concertul Romandri (Jazz) Doretti poate fi văzută

CULTURĂ
joi 14 octombrie 1999

Va fi inaugurată o nouă instituție de cultură în București

„Mostre” de dans contemporan într-un „triunghi magic”

Protagoniștii sunt artiști elvețieni și români

plăse pe 24 octombrie, între orele 10.00 - 18.00. Tot mîine, înăi de la orele 21.00 la Green House, trîie, „The Magic Triangle” (Triunghi magic) - compozit: Jurg Solthorpe, roman, Barry Davies și Coralia Stre - va naște un concert de jazz. Seara de sîmbătă este dedicată spectacolului de dans contemporan „Chief Josef” a cîrui coreografie și interpretare îi aparțin Katharine Vogel. Reprezentanții vor începe la orele 19.00 în Sala

„The Magic Triangle”

România kulturinstitutet
A: Săpădren 20, 103 18 Stockholm
T: 0246 8 20 76 00; F: 0246 8 20 74 06
E: info@kult.se; W: www.kult.se

Serial Paradise
DCM Company
82 Chisinau Lazu St. ap. 2, CP 22 - 183
Sector 1 Bucharest, Romania
tel: +40 21 315 34 44
e-mail: pascu@dcmlab.ro

concept & artistic direction | concept & artistic direction:
Cosmin Manolescu
external eye & management | production & management:
Gabriela Tudor
choreography & performance | coreografi & dansare:
Mircea Ghinea, Eduard Gabia, Cosmin Manolescu
animation movie | tehnica film:
Mircea E. Branea
costumes design | costum:
Dragos Buhagiar
music and songs by | muzic och sanger av
P. Nal, Gofan Project, Caetano Veloso, Victor Gore, Phil Collins

Atelier a Teatrului Național, la perioada 1999 - 2001, Fundația Pro Helvetia va susține financiar inițiativa culturală independentă în România, lucrând proiectele dedicate creației contemporane în domeniile muzicii, teatrului, dansului, literaturii și artelor vizuale; proiectele care permit grupurilor culturale independente să găsească soluții proprii pentru ameliorarea condițiilor de creație, prezentare și difuzare a produsului artistic; proiectele care permit colaborarea artistilor și organizațiilor culturale românești alături cu Elveția, cât și cu alte țări est-europene.

Laura DUSCHKA

LE TEMPS

QUOTIDIEN SUISSE ÉDITÉ À GENÈVE

LE TEMPS • Lundi 18 octobre 1999

INAUGURATION • Les créateurs roumains se tournent vers l'Europe pour chercher des appuis. La Suisse investit 1,4 million de francs

L'antenne de Pro Helvetia en Roumanie vient au secours d'une culture sinistrée

Une croix blanche hachurée sur fond rouge, d'où surgit le drapeau roumain. Vendredi soir 15 octobre, ce carton d'invitation était dans les mains d'une centaine d'invités à l'inauguration de l'antenne Pro Helvetia de Bucarest. Avec un budget de 1,4 million de francs, cette antenne qui s'ouvre dans le seul pays latin en Europe de l'Est pourrait donner un coup de fouet symbolique à la culture roumaine. Ou à ce qu'il en reste dix ans après la chute de Ceausescu et cinq décennies de dictature communiste.

La crise économique qui touche actuellement la Roumanie se ressent dramatiquement dans cette culture qui donna à l'Europe des créateurs comme le sculpteur Brancusi, le dramaturge Eugène Ionesco ou l'écrivain Emil Cioran. Les subventions publiques se comptent sur les doigts de la main, tandis que le budget du Ministère de la culture est en état d'avarie. Les associations de créateurs indépendants se tournent vers l'Eu-

rope occidentale pour chercher des appuis.

«La Roumanie regorge d'artistes de talent, affirme l'ambassadeur de Suisse à Bucarest, Jean-Claude Joseph. La Suisse avait de nombreux liens avec la Roumanie entre les deux guerres et les échanges culturels entre les deux pays ne datent pas d'hier.» En effet, le mouvement dada, par exemple, fut créé à Zurich au début du siècle par un groupe d'immigrés roumains.

Tout est à reconstruire

Depuis l'aventure culturelle initiée par Tristan Tzara, bon nombre d'artistes ont trouvé asile en Suisse durant l'époque communiste. «Ce qui fascine en Roumanie, c'est que tout est à reconstruire, explique Gabriela Tudor, chargée de la direction de l'antenne roumaine de Pro Helvetia. Les créateurs indépendants sont rares sur fond de pénuries et seuls résistent ceux qui trouvent un financement à l'étranger. Soutenir la cul-

ture en Roumanie est un défi.» Installé dans un deux-pièces d'un immeuble de l'époque Ceausescu, le siège de Pro Helvetia se trouve à côté de l'ambassade suisse, en plein centre de la capitale. En face, la façade délabrée de la Faculté de langues étrangères rappelle les années folles de la dictature. Le contraste avec le bureau bon chic bon genre de Pro Helvetia est éloquent. D'une part le souvenir d'une tragédie, d'autre part l'espoir d'une renaissance. Médiatisée en Roumanie, la création de l'antenne Pro Helvetia risque d'attirer nombre d'artistes. La tâche de Gabriela Tudor, jeune spécialiste en management culturel, s'annonce pour le moins difficile. Les projets visent les échanges culturels entre les deux pays, mais aussi entre la Roumanie et les pays voisins qui se connaissent encore mal. Une meilleure connaissance des cultures est-européennes entre elles serait une aubaine dans les Balkans déchirés.

Mirel Bran, Bucarest

Săptăminal de informație și analiză culturală / 32 pagini - 5.000 lei

Zilele filmului elvețian

În ultimii ani, institutele culturale străine s-au întrecut în a prezenta publicului românesc adevărate sărbători ale filmului european. Deoarece din ianuarie 1999 Fundația elvețiană pentru cultură Pro Helvetia are un birou la București, ne-am gândit să prezentăm și o cinematografie mai puțin cunoscută în România, dar foarte diversă și interesantă.

Mulți critici de film români participă an de an la Festivalul filmului elvețian de la Solothurn. Tocmai la acești pasionați de cinematografia elvețiană și la o instituție de profil, Romaniadfilm, am găsit spiritul necesar realizării „Zilelor filmului elvețian”.

Departamentul de film al Pro Helvetia a primit cu entuziasm această idee și ne-a pus la dispoziție 14 filme, de scurt și lung metraj, reprezentative pentru creația cinematografică elvețiană contemporană. Dorim să le mulțumim colegilor noștri de la Zürich, care ne-au transmis atât „saveturi” indispensabile lucrului bine făcut.

Mulțumim criticului Alex. Leo Șerban, care a avut deosebită sarcină de a selecta

Luminița Boerescu.

Mulțumim Ambasadei Elveției pentru spiritul și pe care ni l-a acordat la organizarea „Zilelor filmului elvețian”. Fundației Arte Virtuale, care a realizat cu mult profesionalism clipul publicitar, Clubului

Green Hours pentru găzduirea mesei rotunde cu regizorul de film Marcel Gisler și agenției de publicitate Grafitti 3000 pentru promovarea evenimentului.”

Antena Pro Helvetia București

ZILELE FILMULUI ELVEȚIAN

10-11 octombrie 1999, 12-13 octombrie 1999, 14-15 octombrie 1999

„Cinematografia elvețiană este partea cea mai puțin cunoscută a culturii elvețiene.

Obligația adesea să se mulțumească cu bugete limitate și cu o difuzare restrânsă, considerată cunoscută ca „proza intelectuală”, cinematografia elvețiană merită cu toate acestea să fie cunoscută. Datorită Pro Helvetia, această săptămână a filmului elvețian este pentru publicul românesc ocazia de a se apropia de a șaptea artă elvețiană prin intermediul unor producții documentare și de ficțiune de mare calitate și reprezentative pentru diversitatea culturală a unei țări care, dincolo de imaginea sa tradițională, știe deseori să se repună în discuție și să îndrepte asupra ei înșei o privire critică.”

Eric MAYORAZ
secretar al Ambasadei Elveției în
România

Zilele filmului elvețian se desfășoară în București, la Cinema Europa, în perioada 12-15 octombrie; în Cluj, la Cinema Arta, în perioada 20-23 octombrie; și în Timișoara, la Cinema Studio, în perioada 27-30 octombrie. Programul proiectelor din

I Oca de donație a Festivalului Filmului Elvețian, încheiată la finalul proiectului, va avea loc la Cinema Europa, în perioada 12-15 octombrie. Pentru informații, contactați: Pro Helvetia România, la adresa de e-mail: prohelvetia@romania.prohelvetia.ch sau la telefonul 021 212 12 15. Pentru informații despre proiectul de finanțare, contactați: Pro Helvetia România, la adresa de e-mail: prohelvetia@romania.prohelvetia.ch sau la telefonul 021 212 12 15.

INTERVIEW DE LA RESPONSABLE DU PROGRAMME CULTUREL SUISSE EN ROUMANIE PRO HELVETIA/DDC, MME GABRIELA TUDOR

Pro Helvetia, une bouffée d'air pour la vie culturelle roumaine

Depuis quelques années, les artistes roumains se tournent vers une fondation qui croit à leur talent et qui, par rapport aux autorités roumaines, peut les aider du point de vue financier dans leur démarche artistique. Il s'agit de la Fondation Pro Helvetia.

par Raluca DUMITRU

Bucarest Hebdo: Qu'est-ce que c'est Pro Helvetia?

Gabriela Tudor: La fondation suisse pour la culture Pro Helvetia a été créée il y a plus de 60 ans, son but étant celui de soutenir les artistes suisses, la création et la diffusion de leurs œuvres. Elle est devenue entre-temps très connue dans le monde, sa vocation étant reconnue. En 1990, le Parlement suisse votait un premier crédit spécial pour la collaboration avec des pays d'Europe centrale et orientale. Le Département fédéral des Affaires étrangères confia par mandat la gestion d'une partie de ce crédit, destinée aux échanges culturels, à PRO HELVETIA. Le programme a débuté par les pays de l'Europe centrale: la République tchèque, la Slovaquie, la Hongrie et la Pologne. Depuis 1999, l'attention a été dirigée vers les pays du sud-est et l'Ukraine et des bureaux de la fondation ont été ouverts en Roumanie, Bulgarie, Albanie, Bosnie-Herzégovine, Ukraine, Macédoine et, plus récemment, en Yougoslavie. Par ce programme, les artistes et les organisations culturelles indépendantes de ces pays peuvent bénéficier d'une aide financière pour leurs projets. Ces projets doivent avoir une valeur artistique importante, ainsi qu'un impact sur la société, contribuant à l'intégration des réfugiés

ainsi, au développement rural etc. Dans ce sens, nous avons démarré cette année un projet très intéressant, de formation dans le management culturel pour les directeurs des maisons de culture du milieu rural. Pour ce projet, nous collaborons avec un partenaire de Timișoara, une organisation non gouvernementale qui s'appelle le Centre d'assistance rurale. Nous avons sélectionné, sur plus d'une centaine de demandes, 15 directeurs, qui ont suivi cette année, pendant une semaine, des cours et des séminaires près de Timișoara. Nous avons eu des formateurs roumains, un suisse de Pro Helvetia de Zurich et un autre de France. Les participants aux séminaires organisés en avril se rencontreront à nouveau à la fin d'octobre, toujours à Timișoara, et nous verrons alors quelles idées ils présenteront. Nous attendons des propositions de projets et nous souhaiterions continuer ce projet.

BH: Le crédit dont bénéficie le bureau de Bucarest est accordé par la Fondation Pro Helvetia de Zurich ou par le gouvernement suisse ?

GT: Par la Direction du développement et de la coopération (DDC) du Département fédéral des Affaires Étrangères, Pro Helvetia étant mandatée de mener à bien le programme culturel suisse en Europe du sud-est et en Ukraine.

Suisse. De nombreuses personnalités sont venues de Suisse et nous avons cherché en général à développer les relations culturelles avec la Suisse, puisqu'il nous a semblé qu'il existe un grand intérêt de la part des artistes roumains et des organisations de Roumanie. Il y a eu même des échanges, de Roumanie vers la Suisse, mais un nombre plus réduit, et c'est pourquoi nous souhaitons insister sur cet aspect. C'est quand même assez difficile, parce que les artistes roumains ne sont pas très connus, mais je pense que notre rôle est également celui de créer des ponts et de faciliter les échanges.

Lorsqu'on approuve des demandes de financement, on essaie pourtant de maintenir un équilibre entre les divers domaines artistiques.

BH: Les projets sont approuvés à Zurich ?

GT: On remarque ici un changement. Jusqu'au printemps dernier, la direction qui approuvait les projets était à Zurich, mais nous aurons, dès ce mois, un comité consultatif local pour les petits projets, ponctuels. La première réunion aura lieu le 15 octobre. Pour les projets plus amples, à moyen terme, les décisions sont prises à

Ezequiel Santos,
Forum Dança
Cç Ribeiro Santos, 3, 3º Esq.
P-1200 Lisboa

Gabriela Tudor
President of Fundatia Culturala Proiect DCM,
str. Jules Michelet 3-5, ap. 1, sector 1
Bucuresti

8/10/97

Ref: Days of Portuguese Dance

Dear Gabriela,

After our arrival in Lisbon, I would like to express you my gratitude by the way Proiect DCM has contributed to organise the event "Days of Portuguese Contemporary Dance".

Speaking in the name of all portuguese participants, I want you to know how touched everybody felt by the way you and your staff welcomed and treated us during our stay.

The care with which you prepared both the workshops and the public debate was impressive, and one could not help from noticing the strong impact that had among the local community.

Thank you for every beautiful moment we lived in your company, and I strongly wish that Proiect DCM and Forum Dança will continue to develop further projects.

Please accept my sincere regards.

Yours sincerely,

Ezequiel Santos
Forum Dança / NAC
Director

ROUMANIE

LE PRESIDENT

S.E. Jean-Claude Joseph
L'Ambassadeur de Suisse

Bucarest, le 14 octobre 1999

Excellence,

J'apprécie beaucoup hautement l'activité prestigieuse de la Fondation *Pro Helvetia*, grâce à la qualité des projets déployés et aux vastes contacts culturels qu'elle assure. Je suis d'autant plus heureux que l'horizon d'action de la Fondation s'ouvre maintenant vers le Centre et l'Est de l'Europe. Je suis persuadé que la mise en place à Bucarest d'un bureau de la Fondation *Pro Helvetia* renforcera et ajoutera de nouvelles dimensions aux bonnes relations entre nos pays.

En regrettant de ne pas pouvoir partager la joie de cette inauguration, je vous assure, Monsieur l'Ambassadeur, de mes sentiments distingués.

Emil Constantinescu

CUPRINS

- 3 Biografie
- 8 Biography
- 14 Fotografii Gabriela
- 19 Cosmin Manolescu - *I love you from all my heart*
- 22 Vlad Tudor
- 24 Fotografii cu familia
- 29 Marian Popescu - *Un Om Frumos*
- 30 Corina Șuteu - *O zi din viata noastra*
- 31 Virgil Margineanu - *In memoria Gabrielei Tudor*
- 32 Petra Bischof - *In memory of Gabriela, my friend and colleague*
- 34 Monika Egger - *A la memoire de Gabriela*
- 35 Elisa Fuchs - *Gabriela Tudor : Making a difference*
- 36 Thomas Stauffer
- 38 Livio Hürzeler - *Gabriela Tudor, une belle âme s'en est allé*
- 39 Larisa Ispas
- 40 Matei Băjenaru - *Bulgurele de zăpadă din vârful dealului*
- 41 Raritza Szakats
- 42 Andreea Căpitănescu
- 43 Biljana Tanurovska-Kjulavskoski
- 44 Anca Benera
- 45 Aurora Király
- 46 Andreea Grecu - *Ce legătura are dansul cu educația*
- 47 Cristina Modreanu - *Cu admirație despre Gabriela*
- 48 Fotografii cu Gabriela în timpul proiectelor
- 53 Carmen Sturdza - *Dragă Gabriela*

- 54 Irina Herne
- 55 Gențiana Sîrbu
- 56 Alex Leo Șerban - *Prinzând fluturi cu Gabi*
- 58 Delia Radu
- 59 Ghislaine Boddington - *Gaby*
- 60 Suzana Dan
- 62 Gina Șerbănescu - *Cu Gabi...la timpul prezent...*
- 63 Adriana Moca - *Gabriela și Pufitză*
- 64 Irina Cios
- 66 Călin Dan
- 67 Iosif Király
- 68 Ion Bogdan Lefter - *Vecina noastră de pe Jules Michelet...*
- 69 Simona Hodoș - *Îngerii Gabrielei*
- 70 Matei Branea
- 72 Gabriela cu prietenii
- 77 Georgeta Maria și Dumitru Iuga - *Cântare de petrecanie*
- 77 *In memoriam (extrase)*
- 78 Seeding a Network - *report by Gabriela Tudor*
- 83 *Cultura nu este numai un consumator de fonduri* - Gabriela Tudor în dialog cu Gabriela Adameșteanu
- 84 *Pro Helvetia nu mai finanțează în România* - interviu realizat de Iulia Popovici
- 87 *Développer des centres des compétences* - interviu realizat de Ina Boesch
- 89 Dosar Gabriela (extrase de presă, materiale promoționale, proiecte, scrisori - selecție)

Atât de Fragedă

eveniment în memoria Gabrielei Tudor

14 februarie 2009, ora 19.00

Centrul Național al Dansului București

Cu participarea artiștilor: Andreea Căpitănescu, Florin Fieroiu, Carmen Riban, Eduard Gabia, Mircea Ghinea, Cosmin Manolescu, Paul Cimpoiu, Mădălina Dan, Thomas Körtvélyessy (Olanda), Jürg Solothurnmann (Elveția), Harry Tavitian, Vlaicu Golcea și Matei Branea.

Pe parcursul spectacolului vor fi proiectate imagini, interviuri și momente din viața Gabrielei Tudor. Au fost folosite imagini din arhiva Fundației Proiect DCM și a Programului Cultural Elvețian în România și din filmele Phoenix'05 realizat de Gabriela Tudor și Elisa Fuchs (SCP Romania), *Bucarest 10 mots* realizat de Asociația ArtLink.

Spectacolul este organizat de United Experts/Art Manager, Fundația Proiect DCM și Centrul Național al Dansului cu sprijinul financiar al Programului Cultural Elvețian, program derulat de Pro Helvetia - Swiss Arts Council, pe baza unui mandat al Agenției de Dezvoltare și Cooperare Elvețiană/Departamentul Federal al Afacerilor Externe.

Mulțumiri speciale: Centrului Național al Dansului București, Hi Film Productions, Green Hours precum și tuturor celor care au participat la realizarea spectacolului.

Publicație editată cu ocazia evenimentului ***Atât de Fragedă***

Editor: UNITED EXPERTS

Redactare texte: Irina Cios, Aurora Király, Cosmin Manolescu

Design: Aurora Király

Coperta: Oceanul Atlantic, fotografie din croazieră realizată de Gabriela în martie 2008

Desenele de la paginile 18, 29, 52, 76, 82 au fost realizate de Gabriela la Paris în octombrie 2008

Notațiile de la pagina 1 și 2 - Gabriela Tudor

Fotografii realizate de: arhiva personală a fam. Tudor, arhiva Pro Helvetia Zürich, Matei Bejenaru, Anca Benera, Petra Bischof, Ghislaine Boddington, Irina Cios, Călin Dan, Suzana Dan, Cornelia Dümcke, Iosif Király, Walo Landolf, Cosmin Manolescu, Gabriela Tudor, Vlad Tudor; Karine Ponties, Alex Leo Șerban, Peter Terezakis

Publicație tipărită cu sprijinul oferit de:

Smart Printing Company, Thomas Kugler și Walo Landolf

Cosmin Manolescu și Vlad Tudor doresc să mulțumească dnei. Cristina Călinoiu și echipei Casei Naționale de Asigurări de Sănătate București, doctorului Laurent Mignot și echipei Institutului Curie din Paris precum și tuturor prietenilor și colegilor Gabrielei care au fost alături de ea în ultimele zile ale existenței sale și care au contribuit la realizarea acestui catalog.

